Qishloq hayoti

Қишлоқ ҳаёти

2007 YIL 26 OKTYABR, JUMA 129 (7278) - сон

O'zbekiston Respublikasi ijtimoiy-iqtisodiy gazetasi

www.qishloqhayoti.uz

1974 yil 1 yanvardan chiqa boshlagan

Ўзбекистон 1991-2007 йилларда

Кадрлар тайёрлаш миллий дастури доирасида 2009 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Мактаб таълимини ривожлантириш давлат умуммиллий дастури муваффақиятли амалга оширилмоқда.

– Ҳар сафар синфга кирганимда қалбимда жўшқинлик ҳисси уйғонади, — дейди Қарши шаҳридаги 7-умумтаълим мактабининг бошланғич синф ўқитувчиси Гулноза Рустамова. — Кўзлари ёниб турган жажжи болакайлар Ватаним келажаги. Касбим зиммамга юксак масъулият юклайди. Мен бундан фахрланаман.

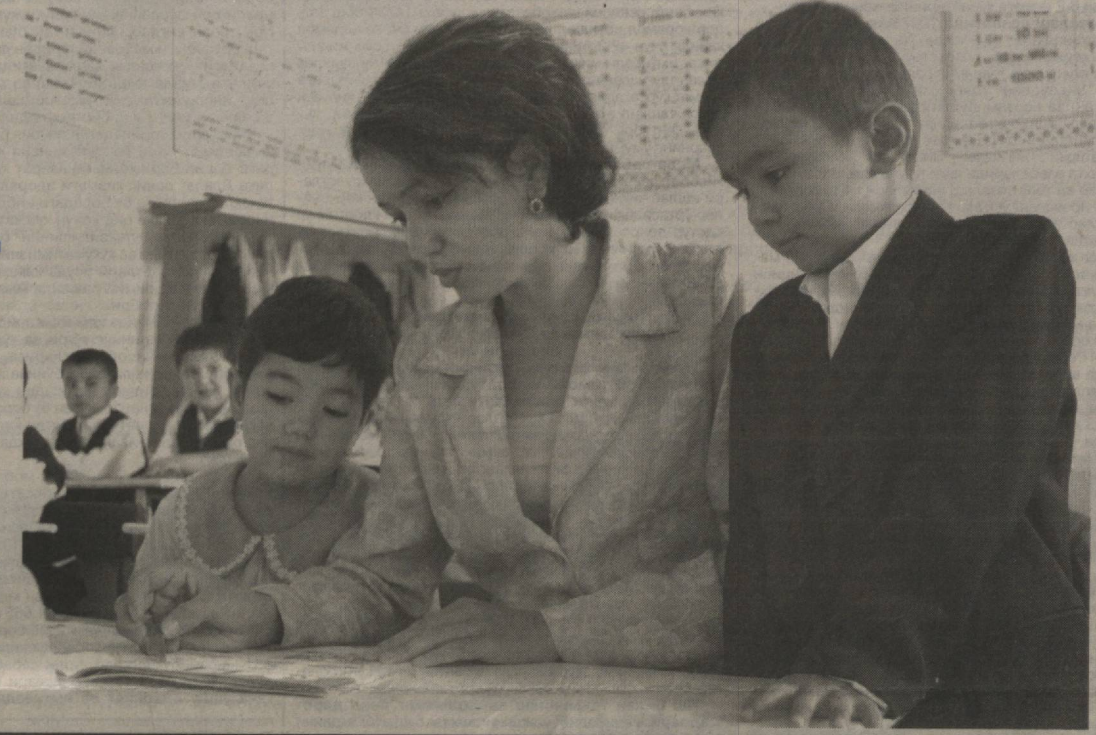

СУРАТДА: Гулноза Рустамова.

Рихситилла Нуримбоев олган сурат.

Қашқадарё вилояти

Куннинг муҳим воқеалари

○ Пойтахтимизда Ўзбекистон Республикасида ички ишлар идоралари ходимлари куни муносабати билан тантанали йиғилиш бўлиб ўтди.

○ 23-25 октябрь кунлари Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг навбатдаги мажлиси бўлди.

○ Мамлакатимизга ташриф буюрган Корея Республикасининг Ахборот ва алоқа вазири Ю Ёнг Хван раҳбарлигидаги делегация аъзолари 25 октябрь куни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, Алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги Бош директори Абдулла Орипов билан учрашди.

○ Қорақалпоғистон ҳамда Фарғона, Навоий, Бухоро, Наманган, Жиззах, Хоразм, Сирдарё, Самарқанд вилоятлари фаоллари йиғилиши бўлиб ўтди. Унда Республика Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 12 февралдаги мажлисида Президентимиз Ислом Каримов томонидан белгилаб берилган ижтимоий-иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг устувор йўналишлари юзасидан жорий йилнинг тўққиз ойи мобайнида амалга оширилган ишлар атрофлича муҳокама қилинди.

○ Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасида Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссиянинг йиғилиши бўлиб ўтди.

○ Андижон шаҳрида ташкил этилган профессионал бокс кечасида ўзбекистонлик ва қирғизистонлик чарм қўлқоп усталари навбатдаги рейтинг жангларини ўтказди.

○ Самарқанд шаҳрида "Фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этишда муаммо ва ечимлар" мавзуида республика анжумани ўтказилди.

Дони мўлнинг нони мўл бўлади

- дейди Наби фермер

Наби ака Шофиркон туманидаги номдор фермерлардан бири. Қирқ гектар экин ери бор. Катта бўлса-да, ўзига тўқ оиланинг сардори.

— Гарчанд оддий деҳқон фарзанди бўлсам-да, олийгоҳни тугатиб, узоқ йиллар турли раҳбарлик лавозимларида ишладим, — дейди биз билан суҳбатда фермер. — Фермерчилик ҳаракати бошлангач, туманда биринчилардан бўлиб ер эгаси бўлдим.

Мулкдор бўлиб иш бошлаган биринчи йилда ҳосилимиз чакки бўлмади. Режалар ортиғи билан бажарилди. Қарасам, манфаатдорлик бор. Аъзоларим ҳам миннатдор. Бир кунга яраб қолар, деб бозордан беш-олтита қорамол ҳам сотиб олиб қўйдим.

Шу кўйи ўз ишимдан ўзим ҳузурланиб келгуси йил ҳосили учун ғайрат камарини маҳкам боғлаб далага отландим. Меҳнатимиз натижасими ёки Яратганнинг ўзи барака таёғини далаларимизга қадаган эканми, ҳосилнинг чўғидан ўзим ҳам лол қолдим. Ўрим комбайни мавжуд ғалла майдонининг тенг ярмига келганида шартнома режаси бажарилди. Тенг ярми ўз ихтиёримизда қолди. Даламизда меҳнат қилган қуруқ қолмади. Хайрия сифатида ҳам дон улашдик. Шунда ҳам омборларимиз донга тўлиб-тошди.

Куз келиб пахта теримининг авжи палласига чиққан кунларида бўрдоқига боқилаётган ҳўкизларнинг еми тугаб қолганини айтиб, уйдагилар безовта қилишди. Уларга вақтим йўқлигини, омбордаги дондан тортиб ем қилишларини айтиб, далага отландим.

Орадан ҳафта ўтиб, кеч даладан қайтсам, дарвоза олдида раҳматли дадам важоҳат билан ўтирибдилар.

— Тинчликми, — дея ҳол-аҳвол сўрашга чоғланиб қўл узатган эдим, елкамга қўлларидаги асо билан бир туширдилар. — Хайф сенга шунча панд-насиҳатим. Уйинг донга тўлиб босар-тусарингни билмай қолибсан. Молга дон беришни қачон ва кимдан ўргандинг. Сенга айтадиган бошқа гапим йўқ. Фақат унутма, ниманики хор қилсанг, шунга зор бўласан, бола. Илоҳим, уйинг мудом донга тўлсин. Донинг бўлса, нонинг бўлади. Аммо бу ишинг дилимни ёмон оғритди, — дедилар-да, уйга кириб кетдилар. Кейин билсам, омбордаги дондан тегирмонда тортиб сўқимларга бераётган ўғлим ҳам бобосидан "ҳаққи"ни олган экан.

Бир неча кун отамнинг кўзларига тик қарай олмадим. Болаларимга шоша-пиша берган топшириғимдан ўзим ҳам пушаймон бўлдим. Ўтган йили кеч кузда эккан донимиз нари-бери режага яраша бўлди. Ортиқча озгина донни ҳам хўжалик аъзоларига иш ҳақи ҳисобига тарқатиб бердим. Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг уйимга бир сиқим ҳам буғдой кирита олмадим.

Тўғри, уйимизда донимиз бўлмаса ҳам оилам уриниб қолаётгани йўқ. Лекин дадам раҳматлининг айтган ўша кунги танбеҳлари бот-бот эсимга тушганда, кексаларнинг ҳақ гапни гапиришига такрор ва такрор амин бўламан.

Наби фермер суҳбат сўнгида яна бу гапларни газетага ёзиб қўймаслигимни илтимос қилиб қолдилар. Лекин эшитганларим келгусида кимгадир сабоқ бўлишини ўйлаб, уни қоғозга туширдим.

Ҳамроз АЛИ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

Бухоро вилояти

2007 ЙИЛНИНГ ЯНВАРЬ-СЕНТЯБРЬ ОЙЛАРИДА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНТИРИШ ЯКУНЛАРИ

2007 йилнинг январь-сентябрь ойларида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов томонидан республика ҳукуматининг 2007 йил 12 февралдаги йиғилишида белгилаб берилган устувор йўналишларга мос равишда иқтисодиётни янада эркинлаштиришга ва бозор ислоҳотларини жадаллаштиришга йўналтирилган чора-тадбирлар изчиллик билан амалга оширилди. Иқтисодиёт тармоқларида тадбиркорлик ва инвестициявий фаолликнинг ошиши макроиқтисодий прогноз кўрсаткичларига эришиш имконини берди ва уларнинг ҳисобот даврида барқарор ривожланиши жорий йилдаги вазифалар ижросини таъминлаш учун мустаҳкам асос яратди.

1. Макроиқтисодий тенденциялар

Асосий макроиқтисодий кўрсаткичлар. Ҳисобот даврида иқтисодиёт жадал суръатлар билан ривожланди ва прогноз кўрсаткичларидан анча юқори бўлди. Ялпи ички маҳсулот 9,8 фоиз, саноат маҳсулотлари 11,9 фоиз, асосий капиталга йўналтирилган инвестициялар 31,3 фоиз, чакана савдо айланмаси 18,4 фоиз, пуллик хизматлар 25,2 фоиз, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши 3,5 фоиз, экспорт 41,8 фоизга ўсиши таъминланди. Давлат бюджети даромадлари бўйича прогнознинг ижроси таъминланди, бу эса харажатлар бўйича кўзда тутилган тадбирларни ўз вақтида молиялаштириш имконини берди.

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-иқтисодий ривожланишининг асосий кўрсаткичлари

(Ўтган йилнинг тўққиз ойига нисбатан фоиз ҳисобида)

Кўрсаткичлар номи	2006 йилнинг 9 ойи	2007 йилнинг 9 ойи
Ялпи ички маҳсулот	107,3	109,8
Саноат маҳсулотлари ҳажми	110,2	111,9
Истеъмол товарларини ишлаб чиқариш	120,9	119,8
Ялпи қишлоқ хўжалик маҳсулотлари	107,1	103,5
Асосий капиталга инвестициялар	110,0	131,3
Қурилиш ишлари	110,7	120,4
Чакана савдо айланмаси	112,2	118,4
Аҳолига пуллик хизмат кўрсатиш	116,4	125,2

Қуйидагилар иқтисодий ўсишнинг асосий омиллари бўлди:

а) хўжалик юритувчи субъектлар ва аҳолининг юқори даражадаги инвестициявий фаоллиги. Ушбу фаоллик давлат ёрдамининг кенг кўламли иқтисодий ва ташкилий чоралари билан рағбатлантирилиб, ўтган йилнинг шу даврига нисбатан инвестицияларнинг 1,36 триллион сўмга ўсишини таъминлади (31,3 фоизга ёки 2006 йилнинг шу даврига нисбатан 3 баравар кўп), қурилиш пудрат ишларининг ўсиши эса 20,4 фоизни ташкил этди (2 баравар кўп).

Корхоналарнинг ўз маблағлари ҳисобидан капитал қўйилмалар солиштирма нархларда 28,6 фоизга, тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ҳажми – 2,1 баравар, тижорат банклари кредитлари ҳисобидан қўйилмалар – 33,1 фоиз, уй-жой қурилишига аҳоли маблағлари ҳисобидан қўйилмалар – 11,3 фоизга ошди.

Ўтган давр мобайнида асосий саноат тармоқларини ривожлантириш, модернизациялаш, техник ва технологик қайта жиҳозлаш, шунингдек, ёқилғи-энергетика мажмуасини ривожлантириш дастурлари доирасида йирик инвестициявий лойиҳалар амалга оширилди. Капитал қўйилмаларнинг умумий ҳажмида янги қурилишлар 38 фоизни, модернизация, реконструкция ва техник қайта жиҳозлаш 49 фоизни ташкил этди.

Ишлаб чиқаришга йўналтирилган инвестицияларнинг умумий инвестициялардаги салмоғи 67 фоизни ташкил этди (2006 йилда 64,1 фоиз). Ҳисобот даврида инвестицияларнинг асосий қисми транспорт ва алоқа (инвестициялар умумий ҳажмининг 23,9 фоизи), ёқилғи-энергетика мажмуаси, кимё ва нефть-кимё саноатига (19,9 фоиз) йўналтирилди.

(Давоми 2-саҳифада)

Хайрли тадбирларнинг учинчи босқичи

Мана, ўн йилдирки, Ўзбекистон ҳукуматининг қўллаб-қувватлаши туфайли уч босқичли "Экология ва саломатлик кунлари" ўтказиб келинмоқда.

Ундан кўзланган асосий мақсад – аҳолига қулай яшаш шароитларини яратиш, атроф-муҳитни ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишларини, табиатга бўлган муносабатини янада яхшилашдан иборат. Шунингдек, дастурнинг яна бир муҳим йўналиши – Оролбўйи минтақаси ва бошқа экологик жиҳатдан ноқулай бўлган ҳудудлар аҳолиси ҳамда ижтимоий объектларга инсонпарварлик ёрдамини ташкил этишдан иборат.

Жорий йилда ҳам шу мақсад йўлида муайян тадбирлар амалга оширилмоқда. Жумладан, «Ижтимоий ҳимоя йили» давлат дастурини амалга ошириш мақсадида Оролбўйи минтақаси ва бошқа ҳудудларга 16 та "Экосан" саломатлик поезди ва автопоездлари юборилиб, 800 миллион сўмлик инсонпарварлик ёрдамлари кўрсатилди. Мазкур ёрдам 11 мингдан зиёд қарияларга, 406 та ижтимоий соҳа объектлари ҳамда 7590 нафар кам таъминланган оилаларга топширилди. Шунингдек, "Экология ва саломатлик кунлари" доирасида бир қатор экологик ҳашарлар, та-

○ Экология

биатни муҳофаза қилиш чора-тадбирлари, табиий ресурслардан оқилона фойдаланишни текшириш борасида рейдлар ўтказилди.

Мустақиллик йилларида табиатни муҳофаза қилиш, халқ саломатлигини сақлаш, ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш, умуман экологик хавфсизлик ва барқарорликни таъминлаш борасида амалга оширилган ютуқ ва натижалар тарғиботига бағишланган "Мустақиллик, экология ва саломатлик" шиори остида экофестиваллар ўтказилди. У барча вилоят марказлари ва туманларда ташкил этилди.

"Экосан" халқаро ташкилотида "Экология ва саломатлик кунлари"нинг 2-босқичи якунлари ҳамда Ўзбекистон мустақиллигининг 16 йиллиги ва Конституция кунига бағишланган – 3-босқичнинг мақсад ва вазифалари белгилаб олинган фаоллар йиғилишида ана шу ҳақда сўз борди.

Дастур доирасида, 3 ноябрь куни умумреспублика экологик ҳашари ўтказиш режалаштирилган бўлиб, ундан тушган маблағ «Ижтимоий ҳимоя йили» давлат дастурига асосан Оролбўйи ва бошқа экологик ноқулай ҳудудларга "Экосан" саломатлик поездларини ташкил этишга ишлатилади.

Анвар ҚУЛМУРОДОВ

ОБУНА – 2008

"Қишлоқ ҳаёти" ва унинг иловаси "Ҳаёт" газеталарини йил давомида мунтазам ўқиб боришни истайсизми? Мамлакатимизда ва дунёда рўй бераётган воқеалардан, ижтимоий-иқтисодий ҳаётнинг барча жабҳаларидаги ўзгаришлардан хабардор бўлиб, маданий-маърифий мавзулардаги мақолалар, фалсафий фикрлар билан йўғрилган бадиий асарларни мутолаа қилишни хоҳлайсизми? Унда 2008 йил учун газеталаримизга обуна бўлишга шошилинг!

"Ўзбекистон почтаси", "Матбуот тарқатувчи" идоралари ва бошқа ташкилотлар обунани расмийлаштиришмоқда. Таҳририятнинг ўзида ҳамда газетанинг Қорақалпоғистон Республикаси ва барча вилоятлардаги мухбирлари орқали шартнома асосида ҳам обуна бўлиш мумкин. 144-индекс бўйича "Қишлоқ ҳаёти" ва "Ҳаёт" газеталарига бир йўла, 145-индекс бўйича эса "Ҳаёт" газетасининг ўзига обуна расмийлаштирилаяпти.

Қарор ва ижро

ЙЎЛ ҲАРАКАТИ ХАВФСИЗЛИГИ: ЯНГИ ҚОИДАЛАР

Мамлакатимизда Президент Ислом Каримов ташаббуси билан фуқаролар хавфсизлигини таъминлаш борасида амалга оширилаётган изчил чора-тадбирлар ўз самарасини бермоқда. Хусусан, кейинги бир йил давомида ҳайдовчиларнинг транспорт воситасини бошқариш пайтида телефондан фойдаланиши тақиқланганини, конструкциясида хавфсизлик камарлари назарда тутилган транспорт воситалари ҳаракат чоғида ҳайдовчилар ва йўловчилар томонидан хавфсизлик камарларидан мажбурий фойдаланиш жорий этилгани амалда ўз самарасини бермоқда.

— Мазкур меъёрлар кучга кирганидан буён йўл-транспорт ҳодисалари сони камайгани яққол сезилди, — деди Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги йўл ҳаракати хавфсизлиги бош бошқармаси бўлими бошлиғи Анвархўжа Сулаймонхўжаев. — Ўз навбатида, оғир оқибатларга олиб келувчи жароҳат олиш ҳолатлари ҳам кескин камайди. Бунда соҳага оид қонунчилик такомиллаштирилгани, аниқроғи қоидабузарлик учун жавобгарлик кучайтирилгани муҳим аҳамият касб этаётир.

Қонунчиликка мувофиқ, транспорт воситасини бошқариш вақтида ҳайдовчиларнинг телефондан фойдаланиши энг кам иш ҳақининг бир баравари миқдорида жарима солишга сабаб бўлади. Худди шундай ҳуқуқбузарлик маъмурий жазо қўлланилганидан кейин бир йил давомида такроран содир этилса, ҳайдовчига энг кам иш ҳақининг икки бараваридан уч бараваригача миқдорда жарима солинади ёки у транспорт воситасини бошқариш ҳуқуқидан олти ойгача маҳрум этилади. Ҳайдовчиларнинг транспорт воситаларини бошқариш ва йўловчилар ташишда хавфсизлик камаридан фойдаланиш қоидаларига, шунингдек, мотоцикл ҳайдовчиларининг мотошлемлардан фойдаланиш қоидаларига риоя этмаслиги энг кам иш ҳақининг ўндан бир қисми миқдорида жарима солишга сабаб бўлади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2007 йил 16 октябрда қабул қилинган "Йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори бу ишларнинг мантиқий давоми бўлди. Қарор "Йўл ҳаракати хавфсизлиги тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ, шунингдек йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олиш, фуқароларнинг ҳаёти, соғлиғи ва мол-мулкини муҳофаза қилиш мақсадида қабул қилинди. Унга мувофиқ, 2008 йил 1 январдан бошлаб ишлаб чиқарувчи корхона томонидан транспорт воситаси салонининг олди қисмига ўрнатилган теле ва видеомонитордан транспорт воситасини бошқариш пайтида фойдаланиш, шунингдек транспорт воситаси салонининг олди қисмига ўзбошимчалик билан шундай воситаларни ўрнатиш тақиқланади.

Мазкур янги меъёр ҳам ҳайдовчининг ҳаракатланиш пайтида чалғимаслигини таъминлашга хизмат қилади. Дарҳақиқат, транспортда теле ёки видеомониторлар орқали фильм ёхуд бошқа кўнгилочар томоша намойиш қилинса, бу ҳайдовчининг диққатини ўзига тортиши табиий ҳол. Диққатнинг бўлиниши эътиборсизликни, бу эса, ўз навбатида, қоидабузарликни келтириб чиқариши шубҳасиз.

Ҳозирги кунда давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати ходимлари соҳага оид бундай янгиликларни, аввало, ҳайдовчилар, қолаверса аҳолига етказиш борасида изчил тарғибот ишларини олиб бормоқда.

Норгул АБДУРАИМОВА,
ЎзА мухбири

2007 ЙИЛНИНГ ЯНВАРЬ-СЕНТЯБРЬ ОЙЛАРИДА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНТИРИШ ЯКУНЛАРИ

(Боши 1-саҳифада)

Озиқ-овқат саноатида (91 объект), енгил саноатда (44), қурилиш материалларини ишлаб чиқаришда (56), ёқилғи-энергетика мажмуаси ва металлургияда (21) ва бошқа ишлаб чиқариш соҳаларида – жами 234 та инвестициявий лойиҳа якунланди.

Янги қурилган Тошгузар—Бойсун—Қумқўрғон темир йўлида поездларнинг дастлабки ҳаракати йўлга қўйилди, "Зеварда" конида компрессор станцияси қурилиши ниҳоясига етказилди, "Лукойл" компанияси билан ҳамкорликда "Хаузак" конида табиий газни қазиб олиш ишларини йўлга қўйиш якунланмоқда, "Газли-Саримой газ қувури участкаси қурилиши" лойиҳаси бўйича 50,5 км газ қувури ишга туширилди, 38 та қудуқ бурғуланди, шу жумладан 8 таси "Ўзлаштириш қийин бўлган Шимолий Нишон, Қамаши, Бешкент, Шакарбулоқ конларида иш олиб бориш" ва "Тажриба-саноат эксплуатацияси даврида Кўкдумалоқ конини жиҳозлаш" лойиҳалари бўйича амалга оширилди, Кўкдумалоқ конида ёндош газларни утиллаштириш бўйича учта мослама, 184 км электр узатиш линиялари ишга туширилди. Жумладан, Тикланиш ва ривожланиш жамғармаси иштирокида молиялаштирилаётган Тубегатон калий ўғитлари кони ва "Хонжиза" конида полиметалл рудаларни ўзлаштириш бўйича йирик инвестициявий лойиҳалар, шунингдек, "Ўзлаштириш қийин бўлган Шимолий Ғузор конида иш олиб бориш" лойиҳасини амалга оширишга киришилди.

б) фаол ташқи савдо сиёсати ташқи савдо айланмасининг 27,1 фоизга ўсишини таъминлади. Экспорт умумий ҳажмида хомашё бўлмаган товарлар улуши 2006 йилнинг 9 ойидаги 71,6 фоиз ўрнига 74,4 фоизни, ўсиш суръати эса 167,8 фоизни ташкил этди. Озиқ-овқат ва истеъмол товарлари (1,5 баравар), кимё маҳсулотлари (1,4 баравар), энергетика маҳсулотлари ва нефть маҳсулотлари (2,1 баравар), қора ва рангли металлар прокати (1,3 баравар), машина ва ускуналар (1,5 баравар) экспорти, айниқса, юқори даражада ўсди.

в) иқтисодий барқарорликни қўллаб-қувватлаш ва кичик бизнесни ривожлантириш бўйича амалга оширилган чоралар ишбилармонлик муҳитини сезиларли равишда яхшилади. Барча жойларда корхоналарни рўйхатга олиш бўйича соддалаштирилган тизим жорий этилди, уларни тугатиш тизими тартибга солинди, солиқ юки камайтирилди, солиқ бошқаруви тизими сезиларли равишда яхшиланди, молиявий ва статистик ҳисобдорлик камайтирилмоқда. Кичик бизнес корхоналарида товарлар ва хизматлар ҳажмининг ўсиш суръати 20 фоиздан ошди. Рўйхатга олинган кичик бизнес корхоналарининг умумий сони йил бошига нисбатан 9 фоиз, шу жумладан, фаолият кўрсатаётган корхоналар сони 11,4 фоизга ортди.

г) товарлар ва капитал бозорининг самарали фаолиятини таъминловчи бозор инфратузилмасининг ривожланиши. 2007 йилнинг 9 ойи мобайнида Ўзбекистон Республикаси товар-хом ашё биржасида умумий савдо айланмаси 2006 йилнинг шу даврига нисбатан 54,4 фоизга ўсди. Биржа савдолари ва аукционларда сотиладиган юқори ликвидли маҳсулотлар, хом ашё ҳамда материаллар Ўзбекистон Республикаси товар-хом ашё биржаси савдо айланмаси умумий ҳажмининг 86,3 фоизини ташкил этди.

Хўжалик юритувчи субъектларга банклар томонидан кредит ажратиш кўлами кенгайди. Реал секторга кредит қўйилмаларининг умумий ҳажми 10,5 фоизга ўсди.

Иқтисодиётдаги таркибий ўзгаришлар. Фаол инвестициявий сиёсат ва бозор ислоҳотларини чуқурлаштириш 9 ой якунлари бўйича иқтисодиётда сезиларли ижобий таркибий ўзгаришлар бўлишини таъминлади. Улар, хусусан, ялпи ички маҳсулот таркибида саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа, савдо улушининг ўсиши билан боғлиқ. ЯИМ да хизмат кўрсатишнинг улуши 2006 йилнинг 9 ойидаги 38,9 фоиз ўрнига 40,5 фоизни, кичик бизнесники эса 39 фоиз ўрнига 43,1 фоизни ташкил этди.

ЯИМ да ва иқтисодиётнинг барча тармоқларида нодавлат сектор улушининг ўсиши қайд этилди (2006 йилдаги 77,2 фоиз ўрнига 78,7 фоиз). Аграр секторда хусусий фермер хўжаликлари асосий ғалла етиштирувчиларга (2006 йилдаги 73 фоиз ўрнига 82 фоизини етиштирди) ва пахта етиштирувчиларга (85,6 фоиз ўрнига 99,1 фоиз) айланди. Шунингдек, улар картошка, сабзавот, полиз экинлари, мева, резавор ва узум етиштириш бўйича ўз ҳиссасини анча кўпайтирдилар.

II. Иқтисодиётнинг асосий тармоқлари ва секторларининг ривожланиш тенденциялари

Саноат. 2007 йилнинг январь-сентябрь ойларида саноат ишлаб чиқаришининг юқори суръатлари ички инвестиция ва истеъмол талаби, инвестициявий товарлар ва тайёр маҳсулотларга бўлган ташқи талаб ҳисобига ҳамда ишлаб чиқаришни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш бўйича кўрилаётган ташкилий ва иқтисодий чоралар натижасида корхоналарнинг молиявий ҳолати мустаҳкамланиши билан изоҳланади.

Барча ҳудудларда саноат ишлаб чиқариши суръатларининг ўтган йилга нисбатан ўсиши кузатилди, бу борада энг юқори кўрсаткичларга Самарқанд вилоятида (126,3 фоиз), Қорақалпоғистон Республикасида (122,9 фоиз), Сурхондарё (120,2 фоиз), Андижон (119,7 фоиз) вилоятларида, Тошкент шаҳрида (116,5 фоиз) эришилди.

Тармоқлар бўйича эса энг юқори ўсиш суръатлари ёқилғи саноатида (110,1 фоиз), қора металлургияда (109,6 фоиз), кимё ва нефт-кимё саноатида (118 фоиз), машинасозлик ва металлга ишлов беришда (128,1 фоиз), қурилиш материаллари саноатида (114,2 фоиз), енгил саноатда (111,2 фоиз), озиқ-овқат саноатида (112,2 фоиз) кузатилди.

Саноат маҳсулотларини ишлаб чиқариш

(Ўтган йилнинг тегишли даврига нисбатан фоиз ҳисобида)

Кўрсаткичлар номи	2006 йилнинг 9 ойи	2007 йилнинг 9 ойи
Саноат, жами	**110,2**	**111,9**
шу жумладан:		
электр энергетикаси	106,3	100,5
ёқилғи	102,8	110,1
қора металлургия	107,4	109,6
рангли металлургия	98,4	102,2
кимё ва нефть-кимё	119,8	118,0
машинасозлик ва металлни қайта ишлаш	124,6	128,1
ёғоч, ёғочни қайта ишлаш, целлюлоза-қоғоз	121,7	128,6
қурилиш материаллари	111,8	114,2
енгил саноат	109,6	111,2
озиқ-овқат саноати	129,8	112,2
бошқа соҳалар	121,7	119,3

Нефть-газ саноатида ишлаб чиқариш суръатларининг ўсиши асосан қазиб олинаётган хом ашёни чуқур қайта ишлаш ҳисобидан таъминланди, натижада автомобиль бензини (104,5 фоиз), суюлтирилган газ (106,9 фоиз), дизель ёқилғиси (100,8 фоиз) ишлаб чиқариш кўпайди.

Тўқимачилик саноатида Дастурга киритилган 66 корхонадан 34 тасида техник модернизациялаш ишлари якунланди ва экспортбоп тайёр маҳсулот ишлаб чиқариш йўлга қўйилди, 20 та корхонада молиялаштириш ишлари бошланди, қурилиш ва жиҳозларни етказиб бериш ишлари якунланмоқда, 12 та лойиҳа бўйича эса тижорат банклари билан биргаликда 2007-2008 йилларга белгиланган жадвалларга мувофиқ лойиҳа ҳужжатларини тайёрлаш ва келишув ишлари олиб борилмоқда.

Кимё саноатида натурал шаклда минерал ўғитлар ишлаб чиқариш ҳажми 6,4 фоизга, кимёвий тола ва ип ишлаб чиқариш 45,3 фоизга, синтетик ювиш воситалари ишлаб чиқариш 67,7 фоизга ўсди.

Фаолият юритаётган 7 корхонани модернизациялаш лойиҳаларининг амалга оширилиши энергияни тежовчи замонавий технологияларни жорий этишга, энергия кучланишли жиҳозларни алмаштиришга ва технологик линияларни реконструкция қилишга йўналтирилган. Хусусан, дастурга кўра, «Аммофос» ОАЖ да фосфогипсдан сульфат аммоний ишлаб чиқариш бўйича тажриба-саноат мосламасини қуриш ишлари кўзда тутилган.

Ёғ-мой саноатида 25 та корхона қайта жиҳозланмоқда.

«Турон Хўжайли», «Чимбой мой» ва «Етгар» ОАЖ ларида экстракция цехларини қуриш ишлари ҳамда «Чимбой мой» ОАЖ да кунжара экстракцияси линиясини ўрнатиш ниҳоясига етмоқда.

Олиб борилаётган модернизация ишлари ва мой олиниши ҳажмининг кўпайиши натурал шаклдаги ўсимлик мойи ишлаб чиқаришни 3,6 фоизга, шу жумладан, тозаланган мой ҳажмини 6,2 фоизга кўпайтириш имконини берди.

Пахта тозалаш саноатида 2007 йил дастурига мувофиқ 7 корхонада, шу жумладан "Ўзпахтасаноат" уюшмасининг 5 корхонасида реконструкция ва модернизация ишлари якунланди. Қўшимча равишда Самарқанд вилоятидаги "Зиёвуддин" (дастурга асосан 2010 йилга мўлжалланган) ва Хоразм вилоятидаги "Янгиариқ" (2011 йилга мўлжалланган) пахта тозалаш заводларини модернизация қилиш тадбирлари амалга оширилди. "Хўжайли", "Пешку", "Хатирчи", "Янгиариқ", "Зиёвуддин", "Сайхунобод" ва "Бўка" пахта заводларида янги пахта тозалаш, линтер, конденсатлар ва тола тозалаш линиялари, 4 та корхонада эса янги пресслаш ускуналари ўрнатилди. Бу, ўз навбатида, ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва маҳсулот сифатини яхшилашга хизмат қилади.

Қурилиш материаллари саноатида қурилиш материалларини ишлаб чиқариш бўйича 65 та инвестицион лойиҳа амалга оширилди, шу жумладан Самарқанд шаҳридаги "Ятра-инвест" ҳамда Тошкент вилоятидаги "Голдшиф" қўшма корхоналарида шифер, "Полисан Индастриал" қўшма корхонасида полипропилен қувурлар, Қорақалпоғистон Республикасидаги "Каракалпакверми" шўъба корхонасида вермикулит ишлаб чиқариш, девор қурилишига мўлжалланган материалларни ишлаб чиқарувчи 33 корхона ҳамда маҳаллий қурилиш материалларини чиқарувчи бошқа қатор корхоналар ишга туширилди.

Натижада, 2007 йилнинг ўтган 9 ойида тармоқ корхоналарида цемент ишлаб чиқариш 461,5 минг тоннага (110,5 фоиз), шифер – 61,8 млн. шартли плиталарга (120,7 фоиз), қоплама плиталар – 17,2 минг. кв. метрга (111,3 фоиз), девор қурилиши материаллари ишлаб чиқариш – 98,5 млн. донага (129,4 фоиз) ошди, хўжалик юритувчи субъектлар ва аҳолининг асосий қурилиш материалларига бўлган эҳтиёжи таъминланди.

Иқтисодий ночор корхоналарни молиявий соғломлаштириш ва истиқболсиз банкрот корхоналарни сотиш борасидаги чора-тадбирлар. 443 корхонада қайта ташкил этиш ва молиявий соғломлаштириш дастурларини амалга ошириш жараёнида жорий йилнинг 9 ойи мобайнида 364 корхонанинг ишлаб чиқариш ва молиявий кўрсаткичлари яхшиланди. Қайта ташкил этилаётган корхоналарнинг фойдаланилмаётган қувватлари негизида шу йилнинг 9 ойи мобайнида 35та янги корхона ташкил этилди.

Истеъмол бозорининг ҳолати. 2007 йилнинг 9 ойи мобайнида ўтган йилнинг шу даврига нисбатан истеъмол товарлари ишлаб чиқариш 19,8 фоизга ўсди. Холодильник ва музлаткичлар ишлаб чиқариш 2,6 баравар, кондиционерлар – 1,9 баравар, табиий чой – 142,9 фоиз, алкоголсиз ичимликлар – 1,5 баравар, ун – 106,9 фоиз, ўсимлик мойи – 103,6 фоиз, нон ва нон маҳсулотлари – 127,7 фоиз, гилам ва гилам маҳсулотлари – 111,4 фоизга кўпайди.

Истеъмол моллар ишлаб чиқариш ҳажмининг кўпайиши натижасида чакана товар айланмаси 18,4 фоизга ошди. Мамлакатимизнинг деярли барча ҳудудларида юқори суръатлардаги товар айланишини кузатиш мумкин. Республиканинг умумий товар айланмасида қишлоқ жойлардаги савдо улуши кўпайди.

III. Иқтисодиётда таркибий ўзгаришларни амалга оширишга йўналтирилган устувор дастурларнинг бажарилиши

Маҳаллийлаштириш дастури. 2007 йилнинг 9 ойи мобайнида Маҳаллийлаштириш дастури доирасида 1721,6 млрд. сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди, бу 2006 йилнинг шу даврига нисбатан 1,6 баравар кўп демакдир. 163 корхонада амалга оширилаётган 270 дастур доирасида 611,8 млн. АҚШ доллари миқдоридаги маҳсулот экспорт қилинди, импорт ўрнини босувчи маҳсулотлар самараси 1373,9 млн. АҚШ долларини ташкил этди.

Хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасини ривожлантириш дастури. Хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасини ривожлантириш, тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш дастурини изчил амалга ошириш натижасида 2007 йилнинг январь-сентябрь ойларида кўрсатилган хизматлар ҳажми ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 26,4 фоиз, шу жумладан пуллик хизмат кўрсатиш – 25,2 фоизга ўсди. Юқори суръатлардаги ўсиш алоқа ва ахборотлаштириш хизматлари (151,8 фоиз) ҳамда автомобиль ва бошқа техникани ремонт қилиш (136,7 фоиз), меҳмонхоналар (129,7 фоиз), транспорт хизматлари (123,4 фоиз) кўрсатишда кузатилди. Тиббиёт, таълим, маданият, жисмоний тарбия ва спорт соҳаларида, деҳқон ва фермер хўжаликларига хизмат кўрсатиш каби ижтимоий хизматлар умумий ҳажми 41,7 фоизга ортди.

Йўл қурилиши дастури. Халқаро ва давлат аҳамиятига эга умумий фойдаланиш йўлларини қуриш, реконструкция ва таъмирлаш бўйича тасдиқланган дастурларга асосан 2007 йилнинг 9 ойи давомида 117,7 млрд. сўмлик ёки белгиланганига нисбатан 100,6 фоиз йўл қурилиши ишлари амалга оширилди. 511 километр узунликдаги халқаро ва давлат аҳамиятига эга умумий фойдаланиш автомобиль йўллари, 162,8 п.м. узунликдаги 4 та кўприк таъмирланиб, фойдаланишга топширилди.

Хусусийлаштириш дастури. 9 ой мобайнида 394 давлат корхонаси, объектлар ва акция пакетлари сотилди, шу жумладан биржа, аукцион ва танлов савдоларида 168 та объект, 7 та корхона нолга тенг қиймат бўйича инвесторларга инвестициявий мажбуриятлар юклатилган ҳолда сотилди.

IV. Қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш

Жорий йилнинг 9 ойи мобайнида ялпи қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг ҳажми 103,5 фоизни ташкил этди. Ўтган йилдагига нисбатан картошка (109,4 фоиз), сабзавот (111,9 фоиз), полиз маҳсулотлари (112,8 фоиз), мева (110,3 фоиз), узум (112,2 фоиз), гўшт (106,3 фоиз), сут (106,2 фоиз) етиштириш ортди. Шу йилнинг 25 октябри ҳолатига кўра 3,7 млн. тоннадан ортиқ пахта териб олинди. Қорақалпоғистон Республикаси ва барча вилоятларда бу борада белгиланган вазифа уддаланди.

Ширкатларни фермер хўжаликларига айлантириш жараёни деярли якунланди. 329 ширкат хўжалиги негизида 25,17 минг фермер хўжалиги ташкил этилди. 2007 йил 1 октябрь ҳолатига кўра фаолият юритаётган фермер хўжаликларининг умумий сони 214,4 мингтани ташкил этди. Уларнинг ихтиёрига 5751,5 минг гектар ер берилган бўлиб, 1611,8 минг нафар ишчи меҳнат қилмоқда.

Фермер хўжаликларининг фаолиятини ташкил этиш учун тегишли шароит яратиш мақсадида қўшимча равишда 129 та ёқилғи-мойлаш материаллари билан таъминловчи, 104 та минерал ўғитлар билан таъминловчи шохобча, 305 та муқобил МТП, 71 та мини банк, 229 та сувдан фойдаланувчилар уюшмаси ва бошқалар ташкил этилди. Жорий йилнинг 9 ойи мобайнида фермер хўжаликларига лизинг асосида 3156 та қишлоқ хўжалик техникаси тақдим этилди.

Фермер ва деҳқон хўжаликлари ҳамда шахсий ёрдамчи хўжаликларда чорвачиликни ривожлантириш дастурини бажариш борасидаги ишлар фаол давом эттирилмоқда. Жорий йилнинг 9 ойи мобайнида ким ошди савдоси шохобчалари орқали 14734 бош зотдор қорамол сотилди. Шу йилнинг 9 ойи ичида қорамол хариди учун 42,2 минг оилага 33,3 миллиард сўм миқдорида имтиёзли микрокредитлар ажратилди. Чорвачилик билан шуғулланаётган деҳқон ва фермер хўжаликларига хизмат кўрсатадиган 159 та омухта ем билан савдо қилувчи дўкон ташкил этилди. Қорамоллар сонининг ўсиши январь-сентябрь ойларида 446 минг бошни ташкил этди, уларнинг умумий сони эса 7270,2 мингтага етди.

Мева-сабзавотчилик ва узумчилик соҳасида ўтган ҳисобот даврида жойларда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқарувчилари ва қайта ишлайдиган корхоналар ўртасидаги кооперацияни ташкил этишга қаратилган дастур доирасида 201 та агрофирма, мева-сабзавотчилик ва узумчиликка ихтисослашган 35 мингдан зиёд фермер хўжалиги тузилди. Кўрилган чора-тадбирлар натижасида мева-сабзавот ва резаворларни қайта ишлаш ҳажми ошди.

V. Ижтимоий соҳанинг ривожланиши ҳамда устувор ижтимоий дастурларнинг амалга оширилиши

Умумтаълим тизими, соғлиқни сақлаш, болалар спорти ва ижтимоий инфратузилманинг моддий-техника базасини ривожлантириш. Ўз вақтида тайёрланган лойиҳа-смета ҳужжатлари ҳамда бўнакли молиялаштириш натижасида жорий йилнинг 9 ойи мобайнида касб-ҳунар коллежлари, академик лицейлар ҳамда мактаблар қурилишига мўлжалланган марказлаштирилган маблағлар асосан ўзлаштирилди (2006 йилнинг 9 ойида бу ўзлаштириш йиллик кўрсаткичнинг 85 фоизини ташкил этган эди).

89735 ўқувчига мўлжалланган 148 та касб-ҳунар коллежи (2006 йилнинг 9 ойи кўрсаткичларига нисбатан 3 баравар кўп), 6930 ўқувчига мўлжалланган 10 та академик лицей (4 баравар кўп), 166098 ўқувчига мўлжалланган 440 та умумтаълим мактаби (2006 йилнинг 9 ойидагига нисбатан 108,1 фоиз), 1095та қабулга мўлжалланган 21 та қишлоқ врачлик пункти, 1387,1 км сув ва 605,2 км газ тармоғи, 5831,4 квадрат метр тураржой ва 168 та (2006 йилнинг мазкур даврига нисбатан 64 та кўп) болалар спорти объекти фойдаланишга топширилди.

Иш билан таъминлаш ва аҳолининг реал даромадлари. Иқтисодий ўсишнинг юқори суръати аҳолини иш билан таъминлашда, реал даромади ва умуман турмуш даражасининг юксалишида муҳим омил бўлди. Аҳоли тасарруфидаги реал пул даромадлари 22 фоизга, ўртача ойлик иш ҳақи эса 49 фоизга ўсди.

Аҳолини иш билан таъминлаш ҳудудий дастурига мувофиқ 2007 йилнинг 9 ойи мобайнида иқтисодий соҳанинг барча жабҳаларида 489,8 мингта янги иш ўрни ташкил этилди. Меҳнат бозорида олиб борилган фаол сиёсат туфайли аҳолини иш билан таъминлаш 3,1 фоизга ошди.

Корхоналар билан тузилган шартномалар бўйича касаначиликка асосланган 81,7 мингта иш ўрни яратилди. Касаначиликка оид кўплаб иш ўринлари пудрат шартномалари асосида ва оилавий тадбиркорлик соҳасида ташкил этилди.

"Ижтимоий ҳимоя йили" Давлат дастури доирасида шу йилнинг 9 ойи мобайнида 114 та "Меҳрибонлик" уйи ҳамда жисмоний ва ақлий имкониятлари чекланган болалар махсус мактаб-интернатлари моддий-техника базасини яхшилаш учун 4,6 миллиард сўм ажратилди. Уйда таълим оладиган ногирон болалар учун ўқув қуроллари ва мебеллар харид қилишга 1,3 миллиард сўм маблағ ажратилди. 485 минг нафар биринчи синф ўқувчисига дарсликлар ҳамда ўқув қуроллари, кам таъминланган оилаларнинг 715 минг нафар фарзандига қишки кийим-бош берилди. 482 минг нафар фахрийга, ёлғиз нафақахўрларга компенсация тўловлари амалга оширилди, 35 минг фахрий санаторийларда ўз соғлигини тиклади, 48 минг кам таъминланган оилага бепул қорамол тарқатилди. Бандликка кўмаклашиш жамғармаси ҳисобидан 8 минг кам таъминлаган оилага имтиёзли микрокредитлар ажратилди, ногиронлар учун 3 мингта иш ўрни ташкил этилди.

Дастурни амалга ошириш учун сарфланган маблағ 326,5 миллиард сўмни, шу жумладан бюджет маблағлари 152,8 миллиард сўмни ташкил этди.

2007 йилнинг 9 ойи мобайнида ижтимоий-иқтисодий ривожланиш бўйича эришилган салмоқли натижалар Президентимиз Ислом Каримовнинг иқтисодиётни янада эркинлаштириш, макроиқтисодий барқарорликни, иқтисодий ривожланишнинг юқори суръатларини ва қабул қилинган дастурларнинг самарали амалга оширилишини таъминлашга қаратилган таркибий ислоҳотларни жадаллаштириш, шунингдек 2008 йилда иқтисодиётни изчил суръатлар билан ривожлантириш асосини яратишга йўналтирилган сиёсатининг тўғрилиги ва самарадорлигини яна бир бор тасдиқлайди.

Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодиёт вазирлиги

Давлат статистика қўмитаси

Жамғариб бориладиган ПЕНСИЯ

бадаллари ўз вақтида, тўғри ва тўлиқ пенсия ҳисобварақларига қўшиб борилиши лозим

Республикамиз мустақил тараққиётининг илк кунлариданоқ инсонга ғамхўрлик, унинг ижтимоий ҳимоясига давлатнинг дахлдор эканлиги кечаётган ижтимоий-иқтисодий ислоҳотларнинг пировард мақсади қилиб белгиланган эди. Шу мақсад йўлидаги интилиш, кураш ислоҳотлар янги – иккинчи босқичида – фаол демократик янгиланишлар ва мамлакатни модернизация қилиш даврида ҳам изчил давом эттирилмоқда.

"Фуқароларнинг жамғариб бориладиган пенсия таъминоти тўғрисида"ги Республика Қонуни ҳам ана шундай – инсон манфаатлари, унинг фаровон яшашини таъминлаш йўлидаги муҳим тадбирлар сирасига киради. Ушбу қонуннинг инсон манфаатлари йўлидаги энг асосий ва эътиборга молик томони шундаки, унда фуқароларнинг жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварақларидаги маблағ хўжалик юритувчи субъектлар ёки фуқароларга дахлдор маблағлардан эмас, балки бюджетга ажратмаларни камайтириш, яъни бюджетга тўланадиган солиқларнинг бир фоизи ҳисобидан шакллантирилиб борилади. Бошқача айтганда, фуқаро бюджетга тўлайдиган солиқ тўловлари ҳисобидан эртага ўзи тўлиқ тасарруф этадиган, бугун эса "Халқ банки" шохобчаларида жамғариб бориладиган пенсия маблағига эга бўлади. Демак, агар масаланинг моҳияти чуқур ўрганиладиган, теран англаб олинадиган бўлса, давлат ўз тасарруфидаги маблағ ҳисобидан фуқароларнинг келажаги – кексалик ҳаёти кўнгилдагидек кечишини таъминламоқда. Бу ўтиш ва тараққиёт даврида инсон ижтимоий ҳимояси давлат кафолатида эканлигининг яна бир яққол далилидир.

Жамғариб бориладиган пенсия бадалларининг ўз вақтида, тўғри ва тўла пенсия ҳисобварақларига қўшиб борилишини назорат қилиш Республика Давлат солиқ хизмати идоралари зиммасига юклатилиши ва бу борадаги айбдор шахсларга нисбатан солиққа оид қонун ҳужжатлари асосида таъсир чоралари ўтказилишининг белгилаб қўйилиши давлатимиз ва ҳукуматимизнинг фуқароларнинг келгуси ҳаётлари осуда ҳамда фаровон кечишлари учун доимий равишда масъул эканлигини билдириб турибди.

Жиззах вилоятида ҳам жамғариб бориладиган пенсия бадалларининг тўғри ва тўлиқ йиғилиши ҳамда пенсия ҳисобварақларига вақтида қайд этиб борилиши ҳолатлари бўйича вилоят Давлат солиқ идораларидаги мутасадди ходимлар мунтазам назорат ўрнатганлар ва бу борада Халқ банки вакиллари, фаолият юритаётган юридик субъектлар раҳбарлари билан ҳамкорликда иш олиб бормоқдалар.

Жорий йилнинг ўтган 7 ойи мобайнида вилоят бўйича 19.764 та юридик субъектда 144.440 нафар доимий ишчи (ходим) меҳнат билан банд эканлиги Давлат солиқ инспекциялари маълумотлар базаларига киритилган, шундан 18.246 та корхона ва уларда меҳнат билан машғул 132.296 нафар фуқаро жамғариб бориладиган пенсия таъминоти тизимига жалб этилиши керак эди. Аммо таҳлил жараёнида уларнинг 131.665 нафарига Халқ банки шохобчаларида жамғариб бориладиган пенсия бадаллари учун ҳисобварақлари очилганлиги, 631 нафар фуқаро эса турли сабаблар ёки кимларнингдир масъулиятсизликлари туфайли ҳалигача ушбу имконият ва имтиёздан баҳраманд эмаслиги маълум бўлди.

Ҳа, бу борада жойлардаги айрим корхоналар раҳбарлари ва бош ҳисобчиларнинг масъулиятсизликлари очиқ-ойдин кўриниб турибди. Ҳолбуки, Республика Президентининг 2005 йилнинг 28 июндаги 110-сонли қарорида айрим хўжалик юритувчи субъектлар, хусусан, фермер хўжаликлари томонидан ходимларни жамғариб бориладиган пенсия тизимида ҳисобга қўйиш учун Халқ банки филиалларига маълумотлар тақдим этиш ишлари ҳали талаб даражасида ташкил этилмаган, деб алоҳида таъкидланган эди.

Қарангки, ушбу қарор амал қилаётганига, тизимдаги камчиликлар кўрсатиб берилганига ҳам икки йилдан кўпроқ вақт ўтди. Аҳвол эса ҳалиҳануз ўнгланган эмас.

Бу хил салбий ҳолатни Жиззах вилоятидаги бир қатор корхоналар мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Масалан, жорий йилнинг ўтган 7 ойи давомида 314 та корхона ўзида фаолият кўрсатаётган ишчи (ходим)лар тўғрисида Халқ банки филиалларига маълумот тақдим этмаган. Бу борадаги аҳвол Ғаллаорол, Мирзачўл, Дўстлик туманларида яхши эмас. Масалан, Мирзачўл туманида фаолият кўрсатаётган 836 та корхонадан 49 тасининг маълумот бермаганлигини қандай изоҳлаш мумкин? Афсуски, Давлат солиқ идорасининг қайта-қайта огоҳлантиришлари, бераётган амалий ёрдамлари ва, ҳатто, кўрсатаётган таъсир чораларидан кейин ҳам ушбу туманларда вазият тўла яхшиланмаётир.

Жорий йилнинг ўтган 7 ойи давомида жамғариб бориладиган пенсия таъминоти тўғрисидаги қонунчиликка амал қилиниш ҳолатларини ўрганиш бўйича вилоятда 358 марта ҳужжатли текшириш ўтказилди. Ушбу текширишлар давомида 54 та корхонада жамғариб бориладиган пенсия таъминоти бўйича қонунчилик талаблари у ёки бу даражада бузилганлиги аниқланди. Масалан, 7 та корхонада Халқ банкига ёки фуқарога маълумот тақдим этмаслик, 12 та корхонада мажбурий бадал тушумларини ўтказиб бермаслик, 35 тасида эса бошқа кўринишлардаги қонунбузарлик ҳолатлари мавжуд эканлиги маълум бўлди. Натижада, таъсир чоралари сифатида 54 та корхона раҳбарига нисбатан молиявий жарима қўлланилди. 17 та корхонадаги мавжуд қонунбузарлик ҳолатлари бўйича ҳужжатлар маъмурий жазо чорасини қўллаш учун суд идораларига юборилди.

Давлатимиз раҳбари "Жамғариб бориладиган пенсия тизимини такомиллаштириш ва техника билан жиҳозлаш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарорида жамғариб бориладиган пенсия тизимининг механизми ва афзалликлари тўғрисида тушунтириш ишларини кучайтириш борасида аниқ вазифаларни белгилаб берган.

Лекин тарғибот-тушунтириш ишларининг талаб даражасида ташкил этилмаганлиги ҳам айрим корхоналарда жамғариб бориладиган пенсия таъминоти бўйича масъулиятсизлик ҳиссини туғдиргани сир эмас. Шунинг учун вилоят Давлат солиқ бошқармаси раҳбарияти ушбу мавзудаги тушунтириш ишларини кенг миқёсда, мунтазам равишда олиб боришни асосий вазифалардан бири сифатида белгилади.

Бектош ҚУВОНДИҚОВ,
Жиззах вилояти ДСБ шуъба бошлиғи.

Мамлакат, юрт тинчлиги, эл осудалигига масъуллик ҳисси ҳар бир ватандошимизнинг қон-қонига сингган. Улар юртни муносиб ҳимоя қилиш ғурури билан улғаяди.

Чирчиқ шаҳридаги 10-ўрта мактабда ташкил этилган ҳарбий спорт синфи ҳам юртдошларимиз қалбидаги ана шундай ҳис-туйғулар маҳсули, десак хато бўлмайди. Бу синфда болалар ҳарбий спортнинг дастлабки кўникмаларини ва шу соҳага бўлган қизиқишларини мустаҳкамлайдилар.

Р.НУРИМБОЕВ олган сурат.

Тошкент вилояти

Устюрт контопарлари

Орол ва Каспий денгизлари оралиғида жойлашган Устюрт кенгликлари азалдан инсоният эътиборини ўзига жалб этиб келган. Асрлар оша тинч уйқуда ётган бу жуғрофий майдон инсонга ўз бағридан жавоҳирлар тортиқ қила бошлаганига эндигина ярим аср бўлаяпти.

Кундалик турмушимизда баҳузур фойдаланаётганимиз – табиий газ ва техникаларни ҳаракатлантирувчи ёнилғи қаердан, қандай қилиб вужудга келаётгани билан тўғриси, ҳаммамиз ҳам қизиқавермаймиз. Устюрт қидирув-бурғулаш бошқармасининг захматкаш ишчи ва хизматчилари, инженер-техник ходимлари Устюрт кенгликларида газ ва нефть конларини қидириб топиш, бурғулаш каби машаққатли ишларни амалга оширади. Бурғуловчи 12 та, текширувчи 4 та, иншоотларни ўрнатувчи 3 та бригадаларга бўлиниб меҳнат қилаётган контопарлар Орол, Сауле, Сургил, Шарқий Бердақ, Дали ва Қорақум майдонларида ер ости бойликларини инсонга хизмат қилдириш йўлида фаолият кўрсатишаётир.

Шу йилнинг ўтган 9 ойида, мутахассислар тили билан айтганда 46706 погон метр бурғулаш ишлари амалга оширилди. Шундан 29250 погон метри қидирув, 17456 погон метри ишлаб чиқариш жараёнларини ўз ичига олади. Йил охиригача бурғуловчилар яна 54000 погон метрлик ишларни амалга оширишни кўзлашаяпти. Келгуси йилда Амет, Балхан, Балиқли каби янги майдонларда иш олиб бориш кўзда тутилмоқда.

Интилиш

Ишчиларга яхши меҳнат ва турмуш шароитлари яратиш бошқарма раҳбариятининг доимий диққат-эътиборидаги масалалардан бири. Кейинги йилларда 8 хонали тураржойлар барпо этиш йўлга қўйилди. Ишчилар ётоқхонаси, болалар боғчаси, идора биноси ва меҳмонхона таъмирдан чиқарилди. Келиб-кетиб ишловчилар учун 32 ўринли меҳмонхона қуриб битказилди. Булар меҳнат унумдорлигини оширишга ўзининг ижобий таъсирини кўрсатди.

Бурғулаш бригадалари етакчилари Қуролбой Султонов, Қуролбой Аденбоев, ускуна ўрнатувчи уста Дониёр Жапақов, бурғуловчилар – "Дўстлик" ордени соҳиби Нисанали Наурizaлиев, "Шуҳрат" медали билан тақдирланган Умирбой Утегенов, ишчи Кантарбой Нурманов ўз вазифаларини сидқидилдан адо этиш билан бирга шогирдлар тайёрлашда ҳам жонбозлик кўрсатишаяпти.

Устюртга, Оролга қизиқиш йилдан йилга ортмоқда. Зотан, қуриган денгиз тубларидан ҳам янги конлар излаб топиш имкониятлари юзага келмоқда. Устюрт контопарлари ана шу хазиналарни юрт корига яратиш учун сидқидилдан меҳнат қилишмоқда.

Ҳидоят АҲМЕДОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.
Қорақалпоғистон Республикаси

YETTI IQLIMDAN BIR SHINGIL

Туркия ва Ироқ муросага келмоқда

Бағдод Туркияга курд жангариларини топширишга тайёр. Бу ҳақда Ироқ президенти Жалол Талабоний Туркия ташқи ишлар вазири Али Бобожон билан учрашувда айтиб ўтган.

Айни дамда Анқарада курд жангариларини йўқ қилиш мақсадида Ироқ шимолига турк аскарларининг кириб келишини тинч йўл билан бекор қилиш борасида ўзаро келишувлар давом этмоқда. Ироқ раҳбари, шунингдек, мамлакат ҳудудидаги Курдистон ишчилар партияси офисларини ёпиш ва унинг молиявий ҳаракатини музлатиб қўйишга буйруқ берганини айтган. Агар келишувлар ижобий натижа берса ва курд жангарилари Туркияга қарши қуролли хуружни бас қилса, турк аскарларининг Ироқ шимолига юриши бекор қилиниши мумкинлиги айтилмоқда.

Москва шаҳар судида "Битцевск маняги" номини олган Александр Пичушкин ишини кўриб чиқиш бошланди.

Чикотилодан кейинги ваҳший маняк

Суд Пичушкинни 48 та қотиллик ва учта қотиллик қилишга уринишда айбламоқда. Тиббий экспертиза манякни ақлий соғлом деб топмаган. Пичушкин ҳам барча содир этган қотилликларини тан олмоқда. Унинг айтишича, 18 ёшида бошидан олган жароҳатидан сўнг қотиллик қилишга мойиллиги туғилган. У 15 йил давомида 48 нафар одамни ваҳшийларча ўдирган. Унинг ўлжалари асосан аёллар ҳамда қари одамлар бўлган. Манякнинг сўзларига кўра, 15 йил давомида милиция уни 63 марта сўроққа чақирган ва унда жиноят омилларини кўрмаган. Россия тарихида Андрей Чикотилодан кейинги энг ваҳший маняк саналаётган Александр Пичушкин умрбод қамоқ жазосига ҳукм қилиниши мумкин.

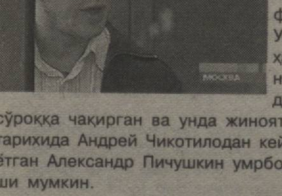

Дунёдаги энг йирик ҳаво лайнери А-380 илк бор тижорат парвозини амалга ошириб, Airbus компаниясига даромад келтира бошлади.

А-380 фойда келтира бошлади

Singapore Airlines авиакомпаниясига тегишли бу гигант ҳаво кемаси Сингапур — Австралия рейсини муваффақиятли амалга оширди. Икки қаватли 850 кишини бортига олувчи бу самолётда биринчилардан бўлиб парвоз этиш иштиёқидагилар сони кўп бўлган. Бизнес-классдаги ўрин учун чипта нархи 123 минг долларга баҳоланган. Қолган эконом-классда парвоз этганлар эса 15 минг доллардан воз кечишларига тўғри келган.

Жаҳон матбуоти хабарлари асосида Ш.САНАЕВ тайёрлади.

Чўл бағридаги нурхона

Бепоён қир-адирлар, қум барханларидан иборат бу ер хусусида адиб Садриддин Айний ўзининг "Қуллар" романида "Қаршининг чўлидан дод саси келди", деб эътироф ёзганди. Бу ҳолат ўтмишда эди. Кейинги даврларда, айниқса, истиқлол эпкинлари туфайли у гуллаб-яшнади. Қарши даштида энг сўнгги жаҳон андозаларида жиҳозланган қудратли корхоналар барпо этилди.

Нишон туманида Нуристон шаҳарчасида 20 мингга яқин аҳоли яшайди. Тасарруфида 2 та ўрта умумтаълим мактаб, 500 ўринли клуб, савдо шохобчалари, 2 та бозор, 200 ўринли шифохона, дорихона мавжуд. "Ўзбекэнерго" акциядорлик компаниясига қарашли "Таллимаржон иссиқлик электр станцияси" унитар корхонаси (яъни, ГРЭС)га қарашли 60 та турар-жой бинолари, "Шўртангазкимё" мажмуасининг 30 дан ортиқ коттеж типидаги ҳовлили уйлари, янгидан барпо этилаётган кўп қаватли барча қулайликларга эга иморатлар шаҳар ҳуснига-ҳусн қўшиб турибди.

ГРЭС ва унинг обод ҳудуди эса алоҳида эътиборни тортади. Яшилликка бурканган корхонадаги саранжом-саришталикни кўриб, дилингиз яйрайди. Зеро, бу ерда мард, танти, узоқни кўра оладиган фидойи инсонлар меҳнат қилиб, яшаётганлигидан қалбингизда фахр туйғусини туясиз.

Корхона касаба уюшмасининг раиси Анвар Аширов билан директор Искандар Баситов ҳузурига йўл олдик.

– Раҳбаримиз ёқилғи-энергетика тизимини пухта эгаллаган билимдон ва тажрибали кишилардан, – дея қўшимча қилди ҳамроҳим.

Серғайрат мутахассис Янги Ангрен ГРЭСида трубина машинистлигидан бош муҳандисликкача бўлган катта йўлни босиб ўтган. 1999 йилдан буён Таллимаржон ГРЭСи директори. Жанубий Корея, Германияда тажриба орттирган. Кўпроқ одамлар ташвиши билан яшайди.

– ГРЭС 2004 йилда фойдаланишга топширилган. Ҳозирги кунда 1336 нафар киши ишлайди. Уларнинг 247 нафари муҳандис-техник ходимлардан иборат, – дея изоҳ берди Искандар Собитович. – Корхонамиз Марказий Осиёда эмас, ҳатто, қитъамизда ягона. Яхшиси, бу ҳақда етакчи мутахассисларимиз, муҳандис-техник ходимларимиз билан суҳбатда билиб оласиз, – дея қўшимча қилди у.

Корхонада ускуналарни монтаж қилишда хорижлик ҳамкорлар ҳам фаол иштирок этишди. Санкт-Петербург машинасозлик заводи муҳандислари труба генераторларни, сарф қилинаётган газ миқдорини аниқловчи қурилмаларни эса Германиянинг "Сименс" компанияси мутахассислари ўрнатишди.

120 нафар муҳандис-техник ходим Москвадаги "МК инженеринг" мутахассислари иштирокида йилда бир марта синов имтиҳонларини топшираяпти. Корхона бош муҳандиси Абдубаҳром Худойқулов, бош муҳандис ўринбосари Абдусалом Нормўминов, энергоблок машинисти Музаффар Ғаниев, ростлаш цехи бошлиғи Шуҳрат Султоновлар Навоий ГРЭСи, Россиянинг Сургут ГРЭСи, Москванинг "Пик-Зебра" компанияси, республикамиздаги Сирдарё, Янги Ангрен ГРЭСларида малака ошириб қайтишди. Бу эса корхонада ишни бир маромда ташкил этиш, ишлаб чиқарилаётган электр энергияни истеъмолчиларга ўз вақтида етказиб бериш имконини бермоқда.

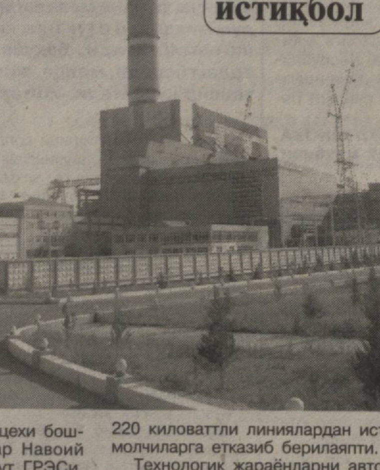

Истиқлол ва истиқбол

Маъмурий бошқарув тизими жойлашган бинодан бош корпусга ўтиш йўлаги бўйлаб бораяпмиз. Ёқилғи-энергетиканинг етакчи мутахассиси Ҳамдам Султонов электр цехига бошлади.

– Бу ерда блок бўйича технологик электр жараёни бошқарилади, – деди станция навбатчи муҳандиси Ғанишер Бердиев. – Блокдан ишлаб чиқарилаётган 700 миговатт электр энергия очиқ тақсимлаш қурилмаси орқали 220 киловаттли линиялардан истеъмолчиларга етказиб берилаяпти.

Технологик жараёнларни автоматик бошқариш цехида 21 та асосий ва 20 та ёрдамчи компьютерлар билан назорат қилиб борилади. Минглаб бирламчи ускуналардан ахборот олинади.

Цехда 162 нафар киши ишлайди. Аксарияти маҳаллий ёшлар бўлиб, 60 фоизи мутахассислардир. Лаборатория бошлиғи Шомурод Эшқобилов Сирдарё, Янги Ангрен ГРЭСларида, шунингдек, Москвадаги "Пик-Зебра" компаниясида икки марта малака оширган. Муҳандис Асқар Эгамов, уста Шуҳрат Умаров, муҳандис Тўлқин Исломовлар ҳам "Ўзбекэнерго" акционерлик компанияси тайёрлов курсида таҳсил олишган.

Таллимаржон ГРЭСи ишга тушгандан бугунги кунгача 14 миллиард 13 миллион киловатт/соат электр энергия ишлаб чиқарди. 2007 йилда 5 миллиард 519 миллион 485 минг 600 киловатт/соат электр энергия ишлаб чиқариш кўзда тутилган. Тўққиз ойлик натижалар эса 4 миллиард 99 миллион 485 минг 600 киловатт/соатни ташкил этмоқда. Бугунги кунда Таллимаржон ГРЭСи нуридан қашқадарёликлардан ташқари Сурхондарё, Бухоро вилоятлари, Қарши магистрал каналининг 7 та насос станцияси, Кўкдумалоқ газ конлари, "Шўртангазкимё", нефть-газ ишлаб чиқариш унитар корхонаси баҳраманд бўлмоқда.

Ишлаб чиқаришга фан ютуқлари, илғор тажрибаларни жорий этиш туфайли меҳнат унумдорлиги ортиб, тежамкорликда ижобий кўрсаткичларга эришилмоқда. Натижада иқтисодий унумдорликка эришилаяпти. Бир киловатт/соат электр энергия учун 36 грамм ўрнига 34 грамм шартли ёқилғи сарфланиб, катта миқдорда табиий газ тежалмоқда. Ўтган йилнинг шу даври билан таққосланганда 636 миллион 140 минг 480 киловатт/соат электр энергия кўп ишлаб чиқарилиши ҳам ана шундан далолатдир.

Ишловчиларнинг аксариятини ёшлар ташкил қилганлиги туфайли меҳнатдан сўнг касаба уюшма қўмитаси уюштираётган кўнгилочар тадбирлар мазмунли ҳордиқ чиқариш имконини бермоқда.

Ходимларнинг фарзандларини соғломлаштириш ҳам маъмурият ҳамда касаба уюшма қўмитасининг асосий эътиборида. "Нурафшон" оромгоҳида 313 нафар ўғил-қиз ҳордиқ чиқарди. 136 нафар ходимлар эса республикамиздаги сиҳатгоҳларда ўз соғлиқларини тиклаб қайтишди. Самарқанд, Бухоро каби тарихий шаҳарларга уюштирилган саёҳатлар барчада илиқ таассурот қолдирди.

"Нуристон" шаҳарчасидаги 100 нафар кам таъминланган оилалар моддий қўллаб-қувватланаяпти. 210 ўринли шифохона қурилиши ниҳоясига етказилмоқда. Шаҳарчада 10 минг ўринли стандион, 600 ўринли теннис корти барпо этилаяпти. Болалар истироҳат боғида ҳар хил аттракционлар ўрнатилмоқда. 3 минг дона сосна дарахт кўчатлари экилди. Корхона футбол жамоаси ёқилғи-энергетика комплекси, кимё саноати ва геология ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгашининг вилоят миқёсидаги спартакиадасида фахрли ўрин соҳиби бўлди. Бу эса "Энергетик" футбол жамоаси ташкил этилишига асосий замин яратди.

2008 йилдан эътиборан жамоа Ўзбекистон XVII миллий чемпионати иккинчи табақасида "Нуристон" шаҳарчаси шарафини ҳимоя қилади. Бунинг учун корхонанинг спорт фидойилари Ҳамдам Султонов, Юрий Худоёров, Динмуҳаммад Қурбонназаров, Дмитрий Смирнов тайёргарлик ишларини бошлаб юборишди. Эркаклар волейбол жамоаси бу спартакиадада бош совринни қўлга киритиб, Марказий кенгаш томонидан ташкил этилган Республика спартакиадасида учинчи ўринга кўтарилди.

* * *

Келажакнинг улуғвор режалари ГРЭС жамоаси зиммасига юксак масъулиятни юкламоқда. Лойиҳа қуввати 4 та энергоблокдан иборат нурхонанинг иккинчи энергоблокини ишга тушириш бўйича ишлар олиб борилмоқда. Тўла қувват билан ишлаш янги истиқболларни очиб беради. Муҳандис-техник, ишчи-хизматчилар сони олти минг кишига етади. Бу ўз навбатида "Нуристон" шаҳарчаси, унинг порлоқ келажагини белгилаб беради. Шаҳарчада аҳоли сони 100 минг кишига етади.

Ҳа, истиқболли режалар янада улуғвор. Амалга оширилажак ишлар, зиммадаги масъулият ғоят катта. Бу нафақат Ўзбекистон, қолаверса, жаҳон ёқилғи-энергетика тизимига янги тарихий саҳифа бўлиб қўйилишига шубҳа йўқ.

Хусан ТЕМИРОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.
М.КОМИЛОВ олган сурат.
Қашқадарё вилояти

Ижтимоий ҳимоя

Имтиёзли кредитга – соғин сигирлар

Бу рўзғорга барака киритиб, оилалар турмуш шароитини яхшилашга хизмат қилмоқда

Бўка тумани Чиғатой қишлоқ фуқаролар йиғини ҳудудида яшовчи Ҳуринисо Жўраева, Майрам Шодиева хонадонларига соғин сигир билан бирга қут-барака кириб келди. "Пахта Банк"нинг Бўка тумани филиали томонидан уларнинг ҳар бирига уч йилга ажратилган 750 минг сўм имтиёзли кредит ҳисобига говмишлар сотиб олинганлиги хонадонлар аъзоларини мамнун этди. Чунки сигирлар ҳар икки оила рўзғорига барака киритиб, уни тўкин қилишга хизмат қилмоқда. Вилоятимиз оилалари ҳаётидан бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Тошкент вилояти меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш Бош бошқармаси, туман Бандликка кўмаклашиш марказлари ва ижтимоий таъминот бўлимлари ҳокимликлар билан ҳамкорликда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2006 йил 23 мартдаги "Шахсий, ёрдамчи, деҳқон ва фермер хўжаликларида чорва моллари кўпайтиришни рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги, Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 21 апрелдаги "2006-2010 йиллар даврида шахсий ёрдамчи, деҳқон ва фермер хўжаликларида чорва моллари, биринчи навбатда қорамоллар сонини кўпайтиришни рағбатлантириш дастурини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорлари ижросини таъминлаш борасида муайян ишларни амалга оширмоқда.

Туман Бандликка кўмаклашиш марказлари ва ижтимоий таъминот бўлимларининг масъул ходимлари, фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органларига бириктирилган меҳнат инспекторлари ҳар бир қишлоқ, маҳаллаларда аҳоли ўртасида юқорида таъкидланган қарорлар, аҳоли бандлигини таъминлаш, меҳнат дафтарчалари очиш ва юритиш, аҳолининг ижтимоий ҳимояланиши юзасидан ташвиқот ва тарғибот ишларини олиб бормоқда.

Қарор ижросини бажариш мақсадида йирик шохли қорамол боқиш имконияти ва хоҳиши бўлган иш билан анчадан бери шуғулланиб келаётган хонадонлар ўрганиб чиқилди. Ўтган давр мобайнида вилоят бўйича шу масала юзасидан фуқароларга меҳнат дафтарчаси очиш ва юритиш тўғрисида улардан 27461 та ариза олинди. Шу кунга қадар ариза берган фуқаролар билан туман Бандликка кўмаклашувчи марказлари биргаликда шартномалар имзоланиб, меҳнат дафтарчаларига ёзувлар киритилди, шундан 2120 тасига янги меҳнат дафтарчалари очилмоқда.

Туман Бандликка кўмаклашувчи марказлари томонидан қорамол боқиш ҳамда чорвачилик маҳсулотларини етиштириб сотиш билан шуғулланаётган фуқароларнинг рўйхатлари аниқланиб, ижтимоий таъминот бўлимлари томонидан ҳар бир фуқаро учун шахсий варақа очиб, энг кам ойлик иш ҳақининг 50 фоизи миқдорида ижтимоий суғурта бадаллари тўлаган фуқароларнинг иш стажлари ҳисоби юритилмоқда. Шу кунга қадар туман (шаҳар) ижтимоий таъминот бўлимларида 6654 нафар фуқарога шахсий варақалар юритилиб, улар томонидан 127,6 миллион сўм миқдорида суғурта бадаллари тўланган.

Вилоят бўйича қорамол сотиб олиш учун кам таъминланган ва кўп болали оилаларга "Иш билан таъминлашга кўмаклашиш давлат жамғармаси" маблағлари ҳисобидан 2007 йилнинг ўтган даври мобайнида 641 нафар фуқарога 542,9 миллион сўм имтиёзли микрокредитлар ажратилди ва бу маблағларга фуқаролар томонидан мингдан ортиқ йирик шоҳли қорамоллар сотиб олинган. Имтиёзли микрокредит олган фуқароларга туман Бандликка кўмаклашувчи марказлари томонидан меҳнат дафтарчалари очилиб, уларнинг бандлиги эътироф қилинди.

Имтиёзли микрокредит олган Пискент туманидаги 43 нафар оилага 39,3 миллион сўм маблағ ажратилди. Пискент шаҳри "Лолаариқ" маҳалласида истиқомат қилувчи кам таъминланган ва кўп болали Абдулла Эшонқуловнинг "Пахта Банк" филиалидан уч йил муддатга олган 860 минг сўм имтиёзли микрокредити эвазига икки бош қорамол сотиб олган эди. Яна Пискент тумани "Дўнгкўрғон" ҚФЙ Янги турмуш қишлоғида истиқомат қилувчи кам таъминланган ва кўп болали Эдигул Дадаеванинг ҳам "Пахта Банк" филиали орқали уч йилга 950 минг сўм имтиёзли микрокредити ҳисобига, сотиб олган бир бош соғин сигири ҳозирги кунда икки бошга етди.

Бўка туманидаги имтиёзли микрокредит олган 28 нафар оилаларга 21,3 миллион сўм маблағ ажратилган. Бўстонлиқ туманида эса имтиёзли микрокредит олган 41 нафар оилага 39,8 миллион сўм маблағ ажратилди. Жумладан, "Сижжак" ҚФЙнида истиқомат қилувчи фуқаро Мавжуда Худайбердиева ҳамда "Думалоқ" ҚФЙнида истиқомат қилувчи фуқаро Канзада Бердиалиевалар «Ўзсаноатқурилишбанк»нинг тумандаги филиали орқали уч йилга 990 минг сўмлик имтиёзли микрокредит ҳисобидан соғин сигирлар сотиб олишди.

Вилоят миқёсида кам таъминланган ва кўп болали оилаларга йил давомида ғамхўрлик кўрсатилиб, уларнинг турмуш шароитларини яхшилаш учун яқиндан кўмак бериб келинмоқда. Бу йўналишдаги ишлар изчил давом эттирилаверади.

Ҳикмат ИСАМУҲАМЕДОВ,
Тошкент вилояти Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармаси бошлиғи.

Инфратузилма

Тараққиёт хизматида

Республика Президентининг "Банкларнинг капиталлашувини янада ошириш ва иқтисодиётни модернизациялашдаги инвестиция жараёнларида уларнинг иштирокини фаоллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори "Пахта Банк" тизими учун ҳам ривожланишнинг янги имкониятларини очиб берди.

Айниқса, "Пахта Банк" томонидан фермер хўжаликларига қатор қулайликлар яратилмоқда. Ҳозирга келиб "Пахта Банк" Наманган вилоят бошқармаси тасарруфидаги минибанклар сони 40 тага етди. Улар асосан фермерларга, кичик ҳамда ўрта бизнес субъектларига хизмат қилади.

Туман ва шаҳар бўлимларимиздаги мижозлар сони 16 мингтага яқинлашди ва бу Наманган вилоятидаги банклар бўйича энг катта кўрсаткичдир. Мижозларимизнинг 5900 дан ортиғи фермер хўжаликлари, 6600 таси кичик ва ўрта бизнес субъектларидан иборат. Шунингдек, 73 та саноат корхонаси, 700 та бюджет, 77 та қурилиш, 126 та савдо ташкилотлари хизматимиздан баҳраманд бўлмоқда.

Бошқармамиз ва бўлимларимиз хизмат кўрсатаётган фермер хўжаликларининг 3912 таси пахтачилик ва ғаллачиликка, 440 таси полиз ва сабзавотчиликка, 1532 таси мева ва узумчиликка, 20 таси чорвачиликка ихтисослашган. 2006 йили биргина ғалла етиштириш харажатларини молиялаштириш учун 5 миллиард 559 миллион сўм ва пахта хом ашёси етиштиришга 17 миллиард 313 миллион сўм имтиёзли кредит маблағлари ажратилган эди. Ушбу маблағлар ғалла ва пахтанинг даромади ҳисобидан бўлимларимизга тўлиғича қайтарилди.

Таъкидлаш жоизки, берилган имтиёзли кредитлар агротехник тадбирларнинг обитобида бажарилишида, минерал ўғит ва нефть маҳсулотлари таъминотининг барқарорлигида, иш ҳақи тўловларининг мунтазам бериб борилишида ва охир-оқибат контрактация шартномалари ижросида муҳим омиллардан бири бўлди.

Жорий йилда Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги қошидаги "Давлат эҳтиёжлари учун харид қилинадиган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ҳисоб-китоб жамғармаси" томонидан ҳосил харажатлари учун ғаллачиликка 4,1 миллиард сўм, пахтачиликка эса 20,5 миллиард сўм имтиёзли кредит маблағлари ажратилди.

Шунингдек, вилоятда қишлоқ хўжалигини барқарор ривожлантириш ва ислоҳотларни янада чуқурлаштиришга қаратилган махсус "Техника ва эҳтиёт қисмлар етказиб бериш дастури" ишлаб чиқилган. Бу борада ҳам муассасамиз лойиҳаларни молиялаштиришда асосий бўғин бўлиб турибди. Жумладан, бизга мижоз бўлган қишлоқ хўжалик корхоналарига 19 дона "Т-4А" ҳайдов трактори, 83 та "ТТЗ-80-11" чопиқ агрегати, 7 дона "СЧХ-4Б" сеялкаси, 16 дона культиватор, 26 та "ОВХ-600" пуркагичи ва бошқа кўплаб машина-механизмлари етказиб берилди. Тўловлар банкнинг ўз маблағлари ҳисобидан амалга оширилиб, бу мақсад учун 2 миллиард 505 миллион сўм кредит йўналтирилди. Табиийки, ушбу техникалар соҳиби бўлган субъектларнинг меҳнати унумли, даромади баракали бўлмоқда.

Дейлик, Тўрақўрғон туманидаги "Эшондада" фермер хўжалигига "МТЗ-80" трактори сотиб олиш учун 25,8 миллион сўм банк кредити ажратилган эди. Янги техникани ишга солган мулкдор 28 гектар майдондаги ғалла ва 41,8 гектар ердаги пахтадан мўл ҳосил етиштирди, юзи ёруғ бўлди. Худди шу гапни Норин туманидаги "Жалолов Фазлиддин" фермер хўжалиги хусусида ҳам айтиш мумкин.

Бундан ташқари, фермер хўжаликлари ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарига техника харид қилиш учун ҳам қатор қулайликлар яратилган. Масалан, "Пахта Банк" вилоят бошқармаси томонидан машина-трактор парклари ва бир қатор фермер хўжаликларига 21 дона "Класс Доминатор" комбайни 3 миллиард 423,3 миллион сўмга лизинг ва кредитлаш йўли билан олиб берилди.

Нақд пулсиз тўловлар тизимини ривожлантириш бўйича ҳам бирмунча эътиборга лойиқ ишлар амалга оширилмоқда. Жорий йилнинг 1 октябрь ҳолатига кўра, шаҳар ва туманлардаги бўлимлар томонидан мижозлар ўртасида жойлаштирилган пластик карталар 43,5 мингтадан ошиб кетди. Савдо ва хизмат кўрсатишдаги терминаллар сони 148 тани ташкил этиб, 2007 йил бошидан буён ўрнатилган терминаллардаги савдо оборотлари 1 миллиард 259,7 миллион сўмга етди.

Шунингдек, "Ўзэкспомарказ"да бўлиб ўтган кўргазмада тузилган шартномаларга асосан мини технологиялар сотиб олиш учун 42 мижозга 172,9 миллион сўм, 21 та мижозга қишлоқ хўжалик техникалари сотиб олиш учун 570,5 миллион сўм кредит берилди.

Айни кунларда вилоят пахта далаларида йиғим-терим қизғин давом этмоқда. Зафар марраси томон дадил бораётган Тўрақўрғон, Уйчи, Наманган, Учқўрғон, Норин туманларида кунига 2-3 фоиз миқдорида ҳосил тайёрланмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президентининг "2007 йил пахта ҳосилини ўз вақтида ва сифатли йиғиб-териб олишни таъминлашга доир ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида"ги қароридан келиб чиқадиган вазифалар ҳам изчил амалга оширилмоқда. Теримчиларнинг иш ҳақи ҳар беш кунда ҳисоб-китоб қилиниб, бир ойнинг ўзида 2 миллиард 873,5 миллион сўмга яқин пул фермер хўжаликларига ўтказиб берилди.

Акрамжон АБДУҲАМИДОВ,
"Пахта Банк"нинг Наманган вилояти бошқармаси бошлиғи.

(t)

BELARUS®

МИНСК ТРАКТОР ЗАВОДИ

Ўзбекистон Республикасидаги расмий дилери орқали

МТЗ "Беларус" ТРАКТОРЛАРИ

МИНИ ТЕХНИКА ва улар учун эҳтиёт қисмларини таклиф этади.

KAMMAZ ARSENAL

Манзилимиз: Тошкент ш., Братислава кўчаси, 11.

Тел: 281-40-33, 281-40-90, 281-40-75

Табиат ва биз

Ўрмон бойлик манбаи

уни асраб-авайлаш керак

Халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, иқтисодни ривожлантиришда ўрмон хўжаликларининг ҳам ўзига хос ўрни бор. Дов-дарахтларга нафақат яшиллик олами сифатида қаралади, балки борларини асраш, имкон қадар кўпайтириш масаласига ҳам алоҳида эътибор берилади.

Сариосиё туманидаги "Узун" ўрмон хўжалиги ҳам ана шундай ташкилотлардан бири. 65 минг гектар ер майдонига эга бўлган ушбу ўрмон хўжалигида айни пайтда 195 нафар киши меҳнат қилади. Унинг 13830 гектари ўрмон билан қопланган бўлса, 22 минг гектари яйловдан иборат. Хўжалик аъзоларининг саъй-ҳаракатлари билан яқиндан бошлаб яна 853 гектар ерда маданий ўрмонзор барпо этилди.

– Асосий майдонларимиз Ҳисор тоғ тизмаларининг давоми Сангардак тоғи ёнбағирларида жойлашган, – дейди биз билан суҳбатда хўжалик директори Алламурод Одилов. – Тасаруфимизда учта – Сангардак, Узун ва Зевар бўлимлари бор. Шунингдек, бизда эшик, ром, сандиқ сингари истеъмол моллари ишлаб чиқарувчи ёрдамчи хўжалик ҳам фаолият юритади. Биргина мана шу ёрдамчи хўжаликдан ўтган йили соф фойда 31 миллион сўмлик маҳсулот тайёрлаган бўлсак, жорий йилнинг етти ойи мобайнида эса 26,5 миллион сўмга етди, ўтган йилги соф фойда 15 миллион сўмни ташкил этди. Бу йил эса насиб бўлса, 20 миллион сўмни мўлжаллаб турибмиз.

Ўрмон хўжалигида даромад келтирадиган бошқа жиҳатлар ҳали йўқ эмас. Масалан, 31 гектар кўчатзорда етиштирилаётган олма, шафтоли, анжир, анор, хурмо, бодом, ёнғоқ сингари 23 турдаги мевали, элдор қарағайи, маживильник, шарқ туяси, атиргул, каштан, эман, ботқоқ сарвиси каби 30 турдаги манзарали дарахтлар кўчатлари кўпайтирилиши натижасида ҳам миллион сўмлаб даромад кўрилмоқда. Кўчат етиштиришда ўз ишининг усталари – Карим Шерматов, Ҳамро Жўраев, Фарҳод Каримқулов, Йигитали Сирожиддиновларнинг меҳнатларини алоҳида таъкидлаб ўтиш жоиз. Чунки, улар ҳар бир кўчатни авайлаб парваришлашлари, пайвандлашлари туфайли янги-янги навлар яратилиши баробарида ўрмон хўжалиги майдони йилига 40 гектарга кенгайиб бормоқда.

Ўрмон хўжалигида бундан ташқари, чорвачиликка ҳам алоҳида эътибор қаратилиб, қўй ва эчкилар, йилқилар сони кўпайтирилаётир.

А.Одилов суҳбатимиз сўнггида яна бир фикрни айтиб қолди. Яъни кимдир машаққат билан бир ниҳолни парваришлайди-ю, бошқа биров уни шафқатсизларча қирқиб ташлайди. Ўз манфаати нафси йўлида табиат неъматларига беписанд муносабатда бўлиб, камёб жониворлар ҳаётига тажовуз қилишдан тоймайди.

Ҳақиқатан ҳам орамизда шундай кимсалар ҳам бор. Бунга ўрмон хўжалигида шу йилнинг ўтган даврида ноқонуний равишда дарахт кесиш, ов қилиш бўйича 20 та ҳолат кузатилганлиги ҳам яққол мисол бўла олади. Она табиатга нисбатан бундай муносабатда бўладиганларга муросасиз бўлишимиз зарур.

Омон ШУКУРОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.
Сурхондарё вилояти

Мулкчилик шаклидан қатъи назар барча қурилиш ташкилотлари ва корхоналари диққатига!

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИ "ЯГОНА БУЮРТМАЧИ ХИЗМАТИ" ИНЖИНИРИНГ КОМПАНИЯСИ
қуйидаги объектга
ТАНЛОВ САВДОЛАРИ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ:

"Юқори Чирчиқ тумани "Ўзбекистон" фермер хўжаликлари уюшмаси ҳудудидаги қурилиш ва иқтисод йўналишидаги ўқув-ишлаб чиқариш устахонаси – касб-ҳунар коллежи қурилиши".

Қурилиш ишлари: давлат бюджети ҳисобидан молиялаштирилади.
Савдо ташкилотчиси – Тошкент вилояти "Тошконсалтингстройторг" давлат унитар корхонаси.
Буюртмачи манзили: Тошкент шаҳри, Юсуф Хос Ҳожиб кўчаси, 75-уй.
телефон/факс: (8371) 361-37-11

Талабгор сифатида иштирок этаётган корхона ва ташкилотлар қуйидаги талабларга мос келишлари керак: танлов савдолари предмети қийматининг камида 20 фоизи миқдоридаги айланма маблағларнинг ёки кўрсатиб ўтилган маблағларни беришга банк кафолатномаси, ишлаб чиқариш базалари, ишлар (хизматлар)ни бажариш учун зарур бўлган меҳнат ресурслари ва мутахассислар мавжудлиги, танловга қўйилган объектга ўхшаш иншоотларда ишлаганлик тажриба ва кўникмаларга, шартномалар тузиш юзасидан фуқаролик-муомала ҳуқуқий лаёқатга эга бўлишлари лозим.

Савдода қатнашиш ва танлов савдоси ҳужжатларига эга бўлиш учун сўровнома билан савдо ташкилотчиси – Тошкент вилоятининг "Тошконсалтингстройторг" давлат унитар корхонаси қуйидаги манзилга мурожаат қилишлари мумкин:
Тошкент шаҳри, Нукус кўчаси, 77, тел/факс: 55-50-51.

Танлов ҳужжатларининг бир тўплам қиймати – 70 000 (етмиш минг) сўм.
Таклифлар (офёрталар)ни савдо ташкилотчисига тақдим этишнинг охирги муддати офёрталар очилиш куни ва соатигача.
Таклифлар (офёрталар) очилиши, матбуотда эълон чоп этилган кундан бошлаб камида 30 кундан кейин қуйидаги манзилда: Тошкент вилояти ҳокимлиги биносининг кичик мажлислар залида ўтказилади.

"Қалб меҳри"нинг меҳри баланд

Янги уйга кўчиб боргач, ҳовлида бир аёлнинг доимо ҳорғин, аянчли ҳолда ўтирганини кўрдим. Кейин бир куни нега бундай ўтиришини сўрадим. Қўшни аёл ана ўшанда менга сабабини айтиб берди.

– Эрим ичкиликка ружу қўйди. Шу сабабли у билан ҳар куни жанжал қилардик. У мени кунда калтакларди. Неча марталаб ажрашмоқчи бўлдим, лекин фарзандларимни ўйладим. Мен фарзандларим учун ҳам барча азобларга чидашга мажбур эдим. Мутасаддилар эримни муросага келтиргандек, яраштириб қўяверди. Охири эрим ичкилик туфайли ногирон одамга айландию тинчиди, лекин жуда кеч, бундан эса менга фойда йўқ эди. Менинг асабларим чарчаган эканми, асаб касалига йўлиқдим. Руҳий касалхонада ҳам даволандим. Лекин мени энди барибир кечалари ваҳм босади. Хаёлимда эрим билан жанжаллашиб чиқаман.

Тўғри, эр-хотин ўртасидаги муаммоларга барҳам беришга маҳалла-кўй аралашади. Эр-хотинларга маслаҳатлар беришади. Шу саъй-ҳаракатлар туфайли оилалар яраштириб қўйилади, барбод бўлган оила тикланади.

Орамизда ўз оиласида мана шундай кўнгилсиз ҳолга тушиб қолаётганлар кам бўлса-да, бор. Шу боисдан мамлакатимизда аёл ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш, унинг камситилишига қарши курашиш, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш учун анча-мунча ишлар қилинмоқда. Гап фақат аёлларни йиғиб, тадбир ўтказиш, савол-жавоб қилиш эмас, балки амалий ёрдам кўрсатишдадир.

Ана шундай амалий ёрдам кўрсатиб, яхши натижаларга эришаётган ташкилотлардан бири Наманган вилояти ҳокимлиги қошидаги Республика Хотин-қизлар қўмитаси ташаббуси билан БМТ ҳамкорлигида ташкил қилинган "Қалб меҳри" маркази 2006 йил сентябрдан бери фаолият юритиб келади.

– Кўпгина аёллар ҳали-ҳануз ўз ҳақ-ҳуқуқларини билмайдилар ва охир-оқибат энг чорасиз қолган вақтларда бизга мурожаат қилишади, – дейди марказ директори Назира Раҳимжонова. – Биргина мисол, Янгийўл маҳалласида яшовчи бир келин 7 йилдан буён онасиникида турибди. Куёв хотинидан кўнгил узолмаса-да, лекин онасининг гапи билан хотинини ҳайдаб юборган. Буларнинг муносабатини маҳалла фуқаролар йиғини ҳам ўрганиб, бирор натижага эришолмагач, бизга мурожаат қилишди. Ва бизнинг психолог, мутахассислар ҳам қонуний, ҳам диний томондан маслаҳатлар бериб, эр-хотинни яраштириб қўйди. Бу осон кечмади, албатта.

Аёллар муаммолари фақат оила бутлиги билан боғлиқми? Йўқ, уларнинг ижтимоий бандлиги, иш билан таъминланиши ҳам ҳозирги кундаги асосий муаммолардан биридир. Марказ бу борада ҳам анчагина яхши натижаларга эришган. Тадбиркорлик ишлари билан шуғулланмоқчи бўлган аёллар учун "Микрокредитбанк" томонидан ўтказилган бир кунлик тренингда 31 нафар аёлга тикувчилик, қорамол боқиш учун кредитлар олишда имкон даражасида кўмак берилган. Ҳозирги кунгача 12 нафар аёл қорамол боқиш ва тикувчилик учун имтиёзли кредит олишди, бу билан 24 нафар уй бекалари иш билан таъминландилар.

Марказ шу кунгача қанчадан-қанча оғир вазиятга тушиб қолган аёлларга руҳий, тиббий кўмак беришдан ташқари, уларнинг ҳужжатларини судга оширишда амалий ёрдам бериб, ишончли вакил ёки жамоатчи адвокат сифатида ҳам иштирок этиб келмоқда.

– Мана шу марказ аралашиб, оилам тикланди, икки фарзандини ташлаб, бошқа аёлга шаръий никоҳ билан уйланаётган турмуш ўртоғим оиламизга қайтди, – дейди Наманган тумани Зиёкор маҳалласида яшайдиган аёл.

Демак, яна бир оила тикланди, яна бир аёлнинг муаммоси ҳал бўлди. Мамлакатимизнинг бошқа вилоятларида ҳам ана шундай марказлар кўпайса, аёллар муаммоларига ечим топилса, ажаб эмас. Чунки Республика Хотин-қизлар қўмитаси айнан шундай марказларни кўплаб очишни режалаштирган.

Барно СУЛТОНОВА,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

Наманган вилояти

Шифобахш неъматлар

Дўлана, дўлана...

Тоғ зийнати дўлана

Дўлананинг шифобахшлик бобида тутган ўрни жуда қадим замонлардан бери маълум бўлиб, уни бир қатор хасталикларни даволашда фойдаланиб келинади. Кўҳна китобларда қайд этилишича, дўлана мевалари кишига маълум миқдорда озуқалик қилади, кишини семиртиради, бақувват бўлишига ёрдам беради, меъда, жигарга ижобий таъсир кўрсатади, иштаҳа уйғотади.

Дўланани ич кетишини қолдириш мақсадида тавсия этилади, шунингдек дўлана пешобнинг томчилаб оқишига, чакмазакка даво сифатида буюрилади. Бундан ташқари, дўлананинг шакар билан тайёрланган қайнатмаси иссиқликдан келиб чиқадиган бош оғриғини қолдирувчи восита ҳисобланган.

Халқ табобати амалиётида дўланадан кишининг силласи қуриганида, толиққанида, ақлий ҳорғинликда, уйқусизликда, юрак атрофида оғриқ бўлганида даво сифатида ишлатилган. Ҳакиму ҳозиқ Абу Али ибн Сино дўлана мевасидан ичнинг бемаврид кетишидан асровчи табиий манба сифатида фойдаланган. Буюк табиб дўланани қийнайдиган сафрони сўндириш учун ҳам тавсия этган.

Бу мева туйилиб, боғланадиган бўлса, қаттиқ шишларни латифлаштиради. Қизил дўлананинг мевалари эркакка мадад бағишлайди, ичакдан қон кетишига хотима беради, "филоёқ" деб аталмиш ўта нохуш хасталик (тиб тилида "элефантиаз" – мушакларда лимфа димланиши асоратида тери ва тери ости ёғ қавати дангарос бўлиб кетади, оёқ, ёрғоқ ва бошқа аъзолар йўғонлашиб кетади) давоси ҳисобланади.

Ундан ҳозирги замон тиббиётида ҳам фойдаланилади. Дўлананинг спиртли тиндирмаси (настойка) ва қиёми (экстракт) ангионевроз хасталикларида (қон томирларининг неврози, қон томирларининг функционал касалликлари), юрак фаолиятининг бузилиши, қон босимининг ортиши, юқумли касалликларга чалинган беморлар юрагининг қувватсизланиши, танглай муртакларининг яллиғланиши каби касалликлар билан оғриган беморларга ичишни тавсия қиладилар.

Бу мева аксарият кишиларга маълум бўлган "Кардиовален" препарати таркибига киради. Дўлана препаратлари юрак мушакларининг қисқаришини яхшилайди, унинг безовталанишини, қон таркибидаги холестеринни камайтиради. Кейинги вақтларда дўланадан тайёрланган дори-дармонлар атеросклероз (артерия деворларининг зичлашуви ҳамда эластиклигининг йўқолиб кетиши) касаллигига даво бўлиши ҳақида маълумотлар бор. Шунингдек, дўланадан тайёрланган дори-дармонлар сут безларининг фаолиятини яхшилайди.

Унинг бунчалик серхосият неъмат эканлиги таркибида мавжуд бўлувчи шифобахш моддалар билан белгиланади. Жумладан, дўлана меваларининг таркибида 20 фоиз қанд моддаси, 8 фоиз мой, флавоноидлар (гиперозид, кверцетин, витексин), фитостеринлар, холин, ацетилхолин, ошловчи моддалар, каротин, С белгили дармондори, органик ачиллар, кратегин моддалари, яна микроунсурлар қаторида B_1, B_2, PP, E витаминлар жо бўлган бўлади.

Дўлана меваларидан уй шароитида дори-ворлар тайёрлаш учун айни кузда ўсимлик мевалари пишганда улар банди ҳамда ёт аралашмалардан ажратилади ва қуритилади. Дўлананинг гултўпламлари ўсимлик гуллаган даврида йиғиб олиниб, салқин, ҳаво алмашиб турадиган жойларда қуритилади.

Бу неъматдан қайнатма тайёрлаш учун 20 грамм қуритилган дўланага ярим чойнакда (200 грамм) қайноқ сув солиб, суст аланга устида 15 дақиқа қайнатилади. Қайнатма шарбатини чой сифатида ичилса ҳам бўлади. Мевасидан қиём ҳам тайёрланади. Бунинг учун 25 грамм дўлана меваси 200 грамм қайноқ сув билан қайнатилиб, қуюлтирилади. Қиёмсимон моддадан кунига 3 маҳал овқатдан сўнг 40 томчидан ичилади.

Дўлана гулларидан қайнатма тайёрлаш учун 2 ош қошиқ қуритилган дўлана устига бир стакан миқдорида қайноқ сув солиниб, енгил аланга устида 10 дақиқа қайнатилади. Қайнатма совугач, докада сузилиб, ош қошиқда кунига уч марта ичилади.

Ҳа, дўланани бекорга тоғлар зийнати, демайдилар. Бу серхосият дарахтларни асраб, неъматидан баҳраманд бўлайлик.

Маннон НАБИЕВ,
доришунос.

Хазонларни нега ёқамиз?

МУЛОҲАЗА

Ўзини Ғани ота деб таништирган, ёши етмишларга бориб қолган отахон борар манзилини сўраб, бир мунча вақт менга шерик бўлди.

Отахоннинг кўркам бинолар, чиройли хиёбонларга боқиб кўзи қувнашидан менинг ҳам кайфиятим кўтарилиб кетди. Аммо бир манзарани кўрганимизда иккимизнинг ҳам кўнглимизга хижиллик оралади.

Бунда ҳар жой, ҳар жойда уюм-уюм хазонлар тутаб ёниб ётар, куйган баргнинг ачимсиқ тутунидан кўзинг ёшланиши турган гап эди.

– Бу нодонликни кўрмайсанми? Одам ҳам ўзига-ўзи шундай душманлик қиладими? Тутаб ётган баргнинг тургани-битгани заҳар-ку! Буни ёқиб юбориш ўрнига чуқур кавлаб кўмиб қўйса бўлади. Жуда бўлмаганда ариққа йиғиб, уюм қилиб қўйсин. Ҳавони заҳарга тўлдириб тутатиши нимаси?! Яна, шундай шаҳарнинг кўркини бузади. Ачимсиқ тутундан бошинг айланади. Илгарилари ҳар бир уйда ўрага ўхшаш чуқурчалар қазиб қўйилган. Ёш болалигимизда бунинг маънисига етмаганмиз. Кейин билсак, бу ўралар хазон ташлаш учун қазиларкан. Ҳар куз тўкилган барглар шу ўраларга тўпланиб, чиритилган. Барг чириндиси ерга кони фойда, болам агар билсанг. Ҳозир бўлса озгина меҳнатдан қочиб, хазонни тўплаб ёқишга тушишади. Бу кўрган кўзга ҳам хунук, ҳавога ҳам ёмон таъсири бор, одамлар касал орттиради. Бундан кимга фойдаю кимга зиён, ахир?

Ҳа, отахон бекорга хуноб бўлмаётганди. Ахир ёнаётган хазон тутунидан атмосферага заҳарли газларнинг ажралиб чиқиши, охир-оқибатда ўз қилмишимиз ўзимизга минг чандон зиён бўлиб қайтиши кундай равшан-ку! Бу ҳолнинг оқибатини биламизу била туриб ўз йўриғимизча иш тутаверамиз.

Маълумотларга кўра, ҳавога чиқарилаётган бундай заҳарли газларнинг меъёридан ошиб кетиши натижасида бронхиал астма, аллергия, юқори нафас йўллари касалликлари сони ортар экан. Бу, айниқса, хазонрезги даврида авж олиши кузатилган.

Гоҳида ёнаётган хазоннинг аччиқ тутуни орасида ўйин билан машғул болаларни учратиб қоламиз. Буни кўрамизу болада, унга қизиқ ўйнайверсин, дея бефарқ ўтиб кетаверамиз. Тўғри, у бола, аммо биз катталар нега бу ҳолатга бефарқ бўлишимиз керак?

Тутаётган уюмлар боламиз учун ўйиндир, лекин шу вақтнинг ичида у қанча заҳар ютаётганини қаёқдан билсин?

Одамзод борки, ҳар доим осон йўлни танлашга шошилади. Саранжом-саришталикнинг ҳам осон йўлини қидириб, хазон уюмига олов ёқамиз. Сўнгра кунлаб бурқсиб тутаётган тутунли ҳаводан ўзимиз ютамиз, қўни-қўшнимиз, болаларимиз нафас олишади. Кўр-кўрона қилган хатоимизнинг ачимсиқ тутуни эса биз билан бирга ишхонага, ошхонага, боғчага "кириб" боради. Оқибатда, ён-атрофимизда кўзга кўринмас касалликлар авж олаверади. Хўш, энди ўзингиз ўйланг, содда отахон айтганларидай бундан кимга фойдаю кимга зиён?

Орзугул РУСТАМОВА,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

СПОРТ

Футбол

Таркиб эълон қилинди

Яна икки кундан кейин футбол бўйича Ўзбекистон терма жамоаси "ЖЧ – 2010" доирасидаги саралаш ўйинини сафарда Хитой Тайпейига қарши ўтказади. Мазкур баҳс жамоаларнинг жавоб учрашуви ҳисобланади.

Тошкентда ўтган ўйинда Рауф Инилеев жамоаси амалда кейинги босқич масаласини ҳал қилиб улгурган. Рақиб дарвозасини 9 бор аниқ нишонга олган футболчиларимиз эртанги ўйинда яна ғалаба қозонади, деб умид қиламиз. Мураббий бўлажак баҳсда қатнашадиган ўйинчилар рўйхатини эълон қилди. 18 та футболчидан ташкил топган рўйхатдан Муборакнинг "Машъал" клуби ўйинчилари ҳисобланган Виктор Клишин ва Ҳамза Каримов ҳам ўрин олган. Анча вақтдан буён терма йиғинларига жалб этилмай қолган "пахтакор"чи Анвар Солиев ҳам Инилеевнинг рўйхатига киритилган.

Тўлиқ таркиб қуйидагича кўриниш олган: Дарвозабонлар: Игнатий Нестеров, Тимур Жўраев; Ҳимоячилар: Ислом Иномов, Анвар Ғофуров, Ҳайрулла Каримов, Илҳом Суюнов, Бахтиёр Ашурматов, Камолиддин Тожиев; Ярим ҳимоячилар: Тимур Копадзе, Одил Аҳмедов, Сервер Жепаров, Виктор Карпенко, Азиз Ҳайдаров, Ҳамза Каримов; Ҳужумчилар: Павел Соломин, Виктор Клишин, Шавкат Саломов, Анвар Солиев.

Академик эшкак эшиш

Бронза билан қайтишди

Жанубий Кореяда академик эшкак эшиш бўйича Осиё чемпионати бўлиб ўтди. Мазкур спорт тури юртимизда энди ривожланиб бораётган турлардан бири ҳисобланади.

Шундай бўлса-да, ҳамюртларимиз бу каби мусобақаларда фаворитлар қаторида эътироф этилади. Оғир эшкаклар пойгасида икки кишилик гуруҳ – Дамир Наурзалиев ва Владимир Черненко жуфтлиги маррага учинчи бўлиб етиб келишди. Бундай кўрсаткич эвазига улар бронза медали билан тақдирланишди. Афсуски, юртдошларимиз бошқа медалларни қўлга киритишолмади.

Енгил эшкаклар мусобақасида Севара ва Зарина Ғаниевалар ҳамда Дамир Наурзалиев ва Артем Кудряшов бешинчи ўрин билан кифояланишди.

Сешанба ва чоршанба оқшомида Европа Чемпионлар лигаси гуруҳ баҳсларининг навбатдаги тур ўйинлари бўлиб ўтди. Тур бир қанча кутилмаган натижалар ва голларга бой бўлди.

"Ливерпуль" сўнгги ўринда

Айниқса, Англиянинг "Ливерпуль" жамоаси кўрсатаётган салбий ўйинлар футбол мутахассислари билан бирга мухлисларни ҳам ҳайрон қолдиряпти. Рафаэль Бенитес шогирдлари "А" гуруҳида сўнгги ўриндан жой олган. Бунга Туркиядаги мағлубият сабаб бўлди. "Бешиктош" жамоаси ўз майдонида 2006-2007 йилги Чемпионлар лигаси финалчисини қабул қилиб, 2:1 ҳисобида зафар қучди.

Мусобақада иштирок этаётган МДҲ вакиллари – "Динамо", "Шахтёр" ва ЦСКА жамоалари ҳам ўз мухлисларини хафа қилди. Максим Шацких клуби "Манчестер Юнайтед"га 2:4 ҳисобида ютқазган бўлса, Украинанинг бошқа жамоаси "Шахтёр" "Милан" майдонидан мағлуб бўлиб қайтди – 1:4. ЦСКА ўз майдонида Италия чемпиони "Интер"нинг ғалаба қозонишига тўсқинлик қилолмади. Креспо ва Самуэлнинг голлари "Интер"га уч очко келтирди. Ҳисоб – 1:2.

Сунатилла ИСЛОМОВ

Адирда яралган боғ

Ибрат

Инсон қўли гул, деб бежиз айтишмаган. Меҳнат фахрийларининг саъй-ҳаракати билан Фарғона тумани Чимён қишлоғи теварак-атрофидаги яйдоқ ва кимсасиз адирлар ўзлаштирилиб, мевали боғ яратилганлиги бунга яна бир далил бўла олади. Ана шу эзгу ишга узоқ йиллар давомида ёшларга таълим-тарбия беришда ўзига хос мактаб яратган Каримжон Камолов бош-қош бўлди.

У нафақага чиққач, ўзини уринтирмай тинчгина юриши мумкин эди. Лекин Каримжон ака буни ўзига эп кўрмади. Ҳар сафар ўғли ишлаётган "Энергетик" оромгоҳига бориб, қайтаётганида теварак-атрофдаги сувсизликдан қақраб ётган адирларга назар ташлар, унумдор ернинг умри ўтаётганлигидан кўнгли хижил тортарди. Мана шу ўй-фикрларини бир куни сафдошлари – меҳнат фахрийларига айтиб, "Сув чиқариб, боғ бунёд этсак бўлмасмикан?" деган таклифни ўртага ташлади. Орифжон Зокиров ва бошқа қадрдонлари унинг фикрини қўллаб-қувватлашди. Отахонлар енг шимариб ишни бошлаб юборишди. Уларнинг фарзандлари, қишлоқ жамоатчилиги ҳам қараб туришмади.

Фахрийлар ташаббуси туфайли катта ҳудудда мевали боғ вужудга келди. Мана, бир неча йилдирки, олма, ўрик, бодом, беҳи, анор, ёнғоқ ва бошқа ноз-неъматлар етиштирилаётган ана шу боғ меваларидан Чимён қишлоғи, қолаверса, теварак-атрофдаги саноат шаҳарлари аҳолиси ҳам баҳраманд бўлмоқда.

Абдурашид НОРМУҲАМЕДОВ

Фарғона вилояти

Давлат патентларига эга "AVTOTRAK"® корхонаси

ЗИЛ..., ГАЗ-52,53..., ПАЗ...,КАВЗ автомобилларига дизеллар ўрнатади ва тегишли ҳужжатлар беради

Автомобилларга ўрнатиладиган ҳолатда таъмирланган Д-243 (МТЗ) Д-144 (Т-28) ДИЗЕЛЛАР ВА

А-01 ("Алтай"), ЮМЗ, "Камминз" (ТТЗ-100), "Авиа" дизелларига БЛОК, ВАЛ, АППАРАТЛАР, "ИКАРУС", "МОРАЛ" ПЛУНЖЕРЛАРИ, РАСПИЛИТЕЛЛАРИ СОТАДИ.

Вилоятлардан электр-газ пайвандловчилар, мотористлар, автослесарлар, ҳудудларда иш ташкил этувчи вакилларни ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАМИЗ

Манзилимиз: Тошкент ш., Қорасув-6, Аэродромная кўчаси, 5-уй. (мўлжал: ТЭА-, "Обл. ГАИ") Автобуслар: 21,49, "Обл. ГАИ" бекати.

Телефонлар: 159-48-00. Кечқурун 112-90-43

Хизматлар лицензияга эга

Автотранспорт – кредит ва лизингга!

6 ўринли, 1,5 тонна юк кўтарувчи, "ГАЗ-330232–Фермер" автомашинаси

"ГАЗ-31105"

"ГАЗ-3202" русумли тентли юк машинаси

РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСИ "ГАЗ" ОАЖнинг ЎЗБЕКИСТОНДАГИ РАСМИЙ ЭКСКЛЮЗИВ ДИСТРИБЬЮТЕРИ – AVTODOM PLUS

"ГАЗ" русумли 50 хилдан зиёд автотранспорт - 1,5-4,5 тонналик юк машиналари, 3-7 ўриндиқли, 0,8 тонна юк кўтарадиган фургонлар, 6-15 ўриндиқли микроавтобусларни сотади.

Ҳақ тўлаш исталган усулда!

"ГАЗ-3309" русумли 4,5 тонна юк кўтарувчи машина

"ГАЗ-3309" русумли нон ташиш машинаси

"ГАЗ-3309" русумли 4200 литр сиғимли сут ташиш машинаси

"ГАЗ-3221" русумли 15 ўринли микроавтобус

"Волга" русумли "Тез ёрдам" машинаси

700015, Тошкент, Шаҳрисабз кўчаси, 16А-уй.
Тел./факс: (99871) 132-12-01, 132-10-35, 132-03-62.
Тезкор мулоқот линияси телефонлари: 126-25-42, 126-12-94.
E-mail: info@auto.uz web-site: www.auto.uz

Маҳсулотлар сертификатланган

Ўқинг, қизиқ

Молюсканинг қизиқ хусусияти

Атлантика, Тинч ҳамда Ҳинд океанларида Тридакна деган улкан молюскалар яшайди. Уларнинг қизиқ хусусияти бор.

Гап шундаки, улар ўзларига ўзлари овқат тайёрлайдилар. Қандай қилиб дейсизми? Жуда оддий: Тридакна мантияси ичида, яъни чиғаноқ ясайдиган ҳамда баданини қоплаб турган тери бурамасида молюска истеъмол қиладиган сув ўти ўсади. Мана шу ўт жониворнинг қорнини тўйғазади.

Акбар АЛИЕВ тайёрлади.

. Тошкент Ирригация ва мелиорация институти жамоаси ахборот технологиялари кафедраси доценти Шароф Бобоназаровга падари бузруквори **Пўлат БОБОНАЗАРОВ**нинг вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Бош муҳаррир Чори ЛАТИПОВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Саид АҲМАД, Ўктам БАРНОЕВ, Ағитай АДИЛОВ, Ўткир РАҲМАТ, Ҳабиб ТЕМИРОВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Суннат САЙДАЛИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Муҳиддин АБДУСАМАТОВ (Масъул котиб), Комилжон МАМАЖОНОВ

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Агросаноат комплекси таркибидаги ҳамда шу тармоққа дахлдор вазирликлар ва идоралар

ТЕЛЕФОНЛАР:
Қабулхона - 136-58-83, Хатлар ва жамоатчилик билан алоқалар бўлими – 136-54-44, 133-28-04, Котибият - 133-95-17, Реклама ва эълонлар - 133-44-43, 136-54-44, 133-28-04. Факс - 133-44-43, 133-09-93.

ҲУДУДЛАРДАГИ МУХБИРЛАР:
Қорақалпоғистон Республикаси – 585-12-17, 223-57-53; Андижон – 224-99-13; Бухоро – 542-05-18; Жиззах - 265-78-52; Навоий – 224-69-08; Наманган – 412-34-23; Фарғона – 224-81-69; Самарқанд – 222-29-97; Сурхондарё – 335-13-42, 465-26-61; Сирдарё – 372-38-13; Тошкент – 100-29-61; Хоразм – 726-35-81; Қашқадарё – 227-65-42.

Реклама ва эълонлар матни учун буюртмачи жавобгар
Ⓣ -тижорат мақола

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2006 йил 6 декабрда № 0020 - рақам билан рўйхатдан ўтказилган.

Газета сешанба, пайшанба ("Ҳаёт"-илова), жума кунлари чиқади.

Буюртма Г-917, ҳажми 2 босма табоқ.

Офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2.

E-mail: kishlokhayoti@mail.ru

Босишга топшириш вақти: 21.00
Босишга топширилди: 24.00
Адади - 13220

Газета таҳририятнинг ўзида компьютерда терилди ва саҳифаланди.

"Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди. Манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

2 3 4 5 6